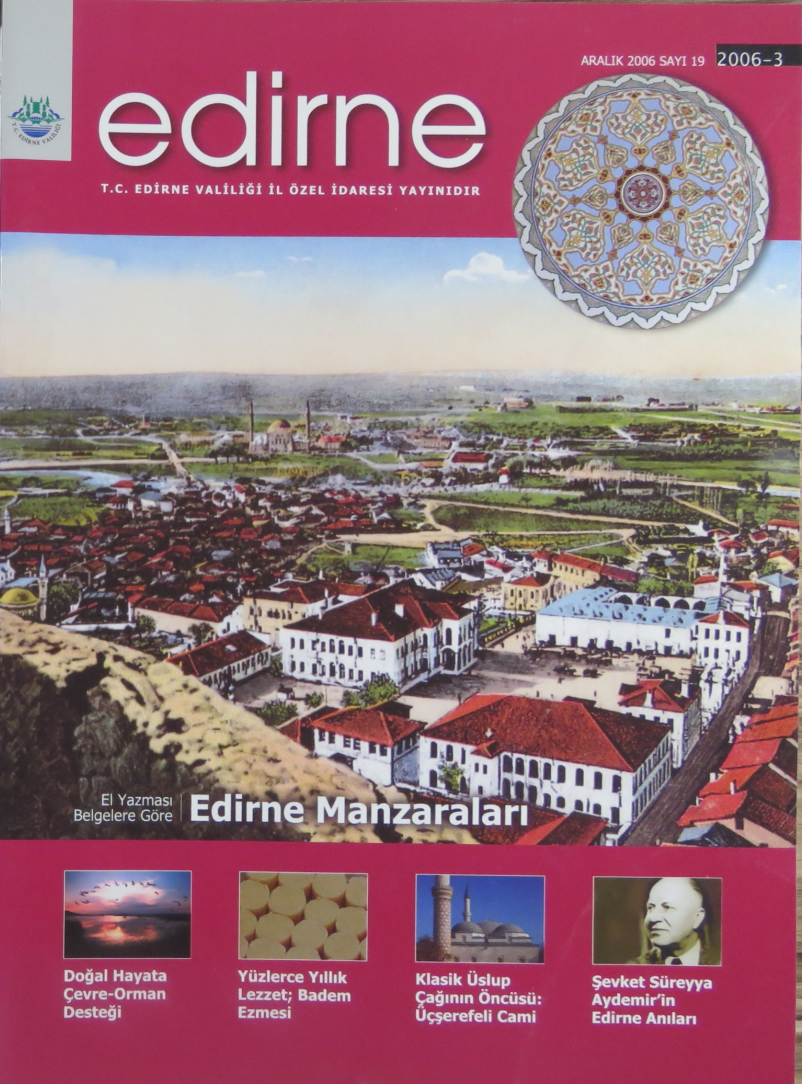

Üçşerefeli Camii
Avlunun Babı Kapısı
Fotoğraf: Zeki Kar

ARALIK 2006 SAYI 19 2006-3

edirne

T.C. EDİRNE VALİLİĞİ İL ÖZEL İDARESİ YAYINIDIR

El Yazması
Belgelere Göre

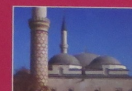
Edirne Manzaraları

Doğal Hayata
Çevre-Orman
Desteği

Yüzlerce Yıllık
Lezzet; Badem
Ezmesi

Klasik Üslup
Çağının Öncüsü:
Üçşerefeli Camii

Şevket Süreyya
Aydemir'in
Edirne Anıları

Abi böyle bir
kahvaltı lezzetine
ne denir?

Afiyet
bal olsun denir,
ne denecek?

Kapak Fotoğrafı:
1900'lerin başında
Edirne Hükümet Konağı
Kartpostal
Arka Kapak:
Üçşerefeli Cami Avlunun Batı Kapısı
Fotoğraf: Zeki Kar

- 6**
Özel İdare Güreş
Kulübü'nün Hedefi Dünya
Şampiyonluğu
- 10**
Kültür Envanteri Hazırlanıyor
- 12**
Doğal Hayata Çevre ve
Orman Desteği
- 14**
Kültürel Miras Geleceğe
Aktarılıyor
- 18**
Yüzlerce Yıllık Lezzet;
Badem Ezmesi
Behiç Günalan
- 20**
Klasik Çaiğın Öncüsü
Üçşerefeli Cami
- 22**
Şevket Süreyya Aydemir'in
Edirne Anıları
- 24**
El Yazması Belgelere Göre
Edirne Manzaraları
Süreyya Beyzadeoğlu
- 28**
Kurtuluş Savaşı'nda
Yerel Kongreler
- 30**
Dört Mevsim Söğütük
Enver Şengül

Nusret Miroğlu
Edirne Valisi
Governor of Edirne

*Geleceğe uygar bir dünya...
A civilized world to the future ...*

Edirne'de son iki yıl içinde gerçekleştirildiğimiz 'insan' odaklı hizmetlerin ana hedefi, gerek şehirde gerek kırsal kesimde, tüm vatandaşlarımızın daha gelişmiş hayat standartlarına kavuşmasıdır.

Ustlendiğimiz görev ve sorumluluğun eksiksiz yerine getirilmesinde, Edirne Valiliği'nin, İl Özel İdaresi'nin tüm birimlerinin gayreti dikkate değerdir.

Sarfedilen emeğin karşılığında alınan güzel sonuçlar, halkımızın daha mutlu ve yararlı olan günününin pekişmesinde umut dolu işaretlerdir.

Geliştirdiğimiz fiziki imkanlar ve sosyal projelerle, çocuklarımızın ve gençlerimizin istikbale emin adımlar atabilmesi için hızlı mesafeler alıyoruz. Bu çabalarımız, sivil toplumumuzun gönüllülüğü dayalı, takdir değer katkılarıyla güç kazanmaktadır.

Eğitim kurumlarımızın Türkiye genelinde elde ettiği başarıları, daha üst noktalara taşınma arzusu, öğrenci-öğretmen-veli işbirliğiyle ilerlemek, her geçen gün yeni hedeflere yöneliyor.

Birçok alanda, gündemimize aldığı konularla ilkeri gerçekleştiren Edirne, yurdumuzun Batı'ya dönük yüzünü hakıyla temsil etme görevini de yerine getiriyor. Sınırositesi projeler ve AB ile ilişkilerde başarıyla vü alan girişimlerimiz, örnek nitelikteki sonuçlarıyla dikkat çekmektedir.

Tarihe saygı ve kültürel mirasımızın gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla ele aldığımız projelerde, çalışmalarını tamamlanan ve devam eden birçok eser yeniden ayağa kaldırılıyor.

İlimize yeni bir yüz, yeni bir kimlik kazandıracak uygulamalarımız, geleceğe uygar bir dünya bırakma idealiyle yön veremeye devam edecektir...

The main goal of the 'human' focused services we rendered in the last two years is to bring more developed life standards to all our citizens, both in the city and the rural areas.

The endeavors of all the units of Edirne Governorate and Special Provincial Administration in fulfilling the responsibility we undertook perfectly is remarkable.

The good results obtained as a result of the efforts are hopeful signs in strengthening the confidence of our people in tomorrow.

We long distances rapidly with the physical means and social projects we develop so that our children and youth can take confident steps towards the future. These efforts of ours gain power with the voluntary, appreciable contributions of our civil society.

The desire to raise the success our educational institutions achieved in Turkey to higher levels is directed to new targets every day, developing with the cooperation of students, teachers and guardians.

Edirne, having realized the initials in the subjects it put on its agenda in many fields, also fulfills the task of duly representing the western face of our country. Our enterprises covering distance successfully in cross-border projects and relationships with the EU attract attention with their results setting precedent.

In the projects we handle with the intention of respect to the history and conveying our cultural heritage to the future generations, many works completed or in progress are being regained.

Our activities to gain a new face and a new identity to our city will continue with the ideal of leaving a civilized world to the future...

Balkan gazetecileri Edirne'de buluştu

Balkan ülkelerinin Türk kökenli gazetecileri, Edirne'de düzenlenen 'Edirne Buluşması'nda meslektaşlarıyla bir araya gelerek işbirliği ve yardımlaşmanın temellerini attı.

EDİRNE Valiliği ile Güneydoğu Avrupa Gazeteciler Derneği (AGD)'nin işbirliğiyle gerçekleştirilen 'Balkanlardaki Türk Gazetecilerin 1. Edirne Buluşması', Balkan ülkelerinde yaşayan Türk kökenli gazetecileri bir araya getirdi.

Kasım ayında yapılan toplantıya Yunanistan, Bulgaristan, Kosova, Romanya, Makedonya, Moldova ve Sırbistan-Karadağ'dan 35 gazeteci katıldı. Toplantıda, 'Balkanlarda Gazetecilik ve Türk Gazetecileri' ve 'Balkanlardaki Türk Gazetecilerin Mesleki Sorunlarına Çözüm Yolları ve İşbirliği Önerileri' ele alındı.

Basin mensubu konuklarına ev

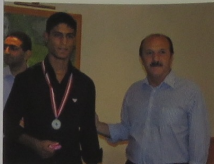
sahipliği yapan Edirne Valisi Nusret Miroğlu, mesleki buluşmanın önemine değinerek, Etkinliğin Balkan ülkelerindeki Türk gazetecilerin meslektaşları ile tanışmaları, mesleki sorunların paylaşılması, yardımlaşma ve işbirliğinin sağlanmasına zemin oluşturduğunu kaydetti. Soyağ gazeteciler düzenlenen gezide, Edirne'nin tarihi ve turistik yerlerini de görmeye olanağı buldu.

'Edirne'den de başpehlivan çıkmalı'

EDİRNE Valisi Nusret Miroğlu, Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nde başarı gösteren güreşçilerle, Yıldız Bayanlar'da Avrupa ikincisi olan Dilek Atakol'u ödüllendirdi.

Vali Miroğlu, Temmuz 2006'da İstanbul'da yapılan Yıldız Bayanlar Serbest Güreş Şampiyonası'nda 52 kiloda Avrupa ikinciliğini elde eden İl Özel İdare Güreş Kulübü sporcularından Dilek Atakol'a tam Cumhuriyet altını, 645. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nde Minik-1 kategorisinde üçüncü olan Arın Ufuk Yanık, Deste-1'de ikinci olan Asil Çelik ve üçüncü olan Serkan Uğdüler ile en iyi peşvede birinci olan Sedat Çelik'e yarm Cumhuriyet altını hediye etti.

Vali Miroğlu, Edirne'den de başpehlivanların çıkmasını istiyor. Vali Miroğlu, Edirne'den de başpehlivanların çıkmasını istiyor. Vali Miroğlu, Edirne'den de başpehlivanların çıkmasını istiyor.

'Korumak, onarmaktan önemli'

VALİ Nusret Miroğlu, tarihi eserlerde sürdürülen restorasyon çalışmalarını basın mensuplarıyla birlikte ziyaret etti. Ekim ayında yapılan gezide, Ekmekçizade Kervansarayı, İtalyan Kilisesi, İlhan Koman Evi, Saray kazısı alanı, Fatih Köprüsü, Kanuni Köprüsü, Tatarhanlıer Haziresi ve Tunca köprüsünün onarım çalışmaları hakkında gazetecilere bilgi verildi. Edirne'de birçok tarihi eserin tekrar günümüze kazandırıldığını ifade eden Vali Miroğlu, ancak önemli olanın tarihi eserleri onarmak değil, kullanmak ve korumak olduğunu kaydetti.

Eğitime 'temizlik' desteği

EDİRNE'de faaliyet gösteren Deniz-Ak şirketinin sahibi Alaattin Akkaya, Edirne merkez ve köylerindeki 48 okulda 12 bin 600 kilo temizlik malzemesi yardımı yaptı. 'Eğitime Yüzde Yüz Destek Kampanyası'na katkıda bulunan İsadım Alaattin Akkaya, öğrencilerin temiz ve sağlıklı ortamlarda yetişmelerini sağlamak için, temizlik ürünleri sağlamak için, temizlik ürünleri yardımı yaptığını dile getirerek, desteğinin artarak süreceği sözünü verdi. Eğitime ve insana yapılan yardımın her şeyin üstünde olduğunu ifade eden Vali Nusret Miroğlu, insan odaklı çalışmalara herkesin ortak olması gerektiğini vurguladı.

Selimiye çevresine yeni düzenleme

KÜLTÜR ve Turizm Bakanlığı'nın hazırladığı Selimiye Camii meydan düzenlemesi projesiyle, Selimiye çevresi yeni bir görünüme kavuşacak. Projele Talatpaşa Caddesindeki Orduye önünde Cumhuriyet Meydanı'na kadar tünel yapılarak, araç trafiğinin yer alması planlanıyor. Proje tamamlandığında, turistlerin yaya olarak Selimiye Camii Meydanı, Eski Cami, Bedesten Çarşısı, Üç Şerefeli Cami ve Tahmis Meydanı'nda rahatça dolaşabileceği ifade edildi.

Taşkına karşı ortak önlem

EDİRNE'nin geçen yıl karşılaştığı sel taşkınlarının bu yıl da yaşanmaması için Türk ve Bulgar yetkililer ortak çalışmalar yapıyor. Vali Nusret Miroğlu yağış mevsimine girilirken, Meriç Nehri'nin su seviyesinin yükseldiğini ama, bunun bin metreküpü geçmesi halinde tehlike yaratacağını söyledi. Suyun kontrol altında tutulması için sağlıklı ölçüm yapabilecek istasyon kurulduğunu ifade eden Miroğlu, Bulgar ve Yunan yetkililerle ortak çalışmalar yapıldığını ve sorunun Dışişleri bakanlıkları düzeyinde takip edildiğini kaydetti.

25 Kasım'a coşkulu kutlama

25 KASIM Edirne'nin Kurtuluş günü, bu yıl da coşkulu törenlerle kutlandı. Kutlama etkinlikleri, 25 Kasım Cumartesi günü Atatürk anıtında başladı. Valilik makamında tebriklerin kabulünün ardından, Vali Nusret Miroğlu, Belediye Başkanı Hamdi Sedefçi, İl Genel Meclisi ve Belediye Meclis Üyeleriyle birlikte Tugay Komutanlığı'nı ziyaret ederek Türk Silahlı Kuvvetleri'ne şehir halkının şükran duygularını ilettiler. Meriç geçitinin ardından, 21 pare top atışı ve Kurtuluş seremonisi yapıldı. Kurtuluşu simgeleyen gösteri sırasında Türk Bayrağı Vali Nusret Miroğlu'na teslim edildi. Yediden yemekte tüm Edirneliler, bir kez daha yaşanan, kurtuluş coşkusuyla tek yürek ve tek vücut oldular.

Cumhuriyet emin ellerde

TÜRKİYE Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 83'üncü yıldönümü tüm yurttan olduğu gibi Edirne'de de büyük bir coşkulu kutlandı. 28 Ekim 2006 Cumartesi günü Atatürk Anıtı'na çelenk sunumu ve Ata'ya saygı duruşuyla başlayan kutlama programı, 29 Ekim Pazar sabahı Valilik makamında kutlamaların kabulünün ardından yapılan tören ve gösterilerle devam etti. Genç, yaşlı, çocuk her yaştan insan, emedide bayraklarla, Atatürk'ün en büyük eseri olan Cumhuriyet'i sonsuza dek yaşatmaya söz verdi...

Balkan Komisyonu'nun gündemi 'çevre'

Edirne Valisi Nusret Miroğlu, İspanya'da yapılan Akdeniz'e Kıyısı Olan Bölgeler Konferansı (CPMR)'nin 34. Genel Kurul toplantısına katıldı.

İSPANYA'nın Murcia kentinde ekim ayında yapılan 34'üncü genel kurul toplantısında, Edirne'nin de üyesi bulunduğu CPMR'in bir kolu olan Balkan Karadeniz Bölgesi Komisyonu toplantısına gerçekleştirildi. İspanya buluşmasında, çevre kirliliği, küresel ısınma ve göçmen kaçakçılığı sorunları gündeme getirilerek bölgesel politikalar gözden geçirildi...

Toplantıda, 2007-2014 yılları için Karadeniz Havzasındaki yeni Sımr Ötesi İşbirliği politikası değerlendirilerek, (EN-PI-Avrupa Komşuluk ve Ortaklık Alanı), Karadeniz Euroregion (Avrupa Bölgesi) oluşturulması için Avrupa Konseyi politikası ile Balkan ve Karadeniz Bölgesi için Birleşmiş Milletler Kalkınma

Programı politikaları görüşüldü.

Deniz kirliliği ve göçmen kaçakçılığı konularında yoğunlaşan bildirilerde, çevre kirliliği ve küresel ısınma konusu ele alınarak önlem alınmadığı takdirde, geri dönüşüm sonuçları karşı karşıya kalınacağı ifade edildi.

ÇOCUK VE GENÇLİK MERKEZİ Geleceği Aydınlatan Bir Kurum

Çocukların ve gençlerin, kültürel faaliyetlerle kişisel gelişimlerine destek olmak amacıyla Edirne Valiliği'nin 21 Eylül 2006'da açılışını yaptığı Çocuk ve Gençlik Merkezi, gençlerin ve ailelerin yoğun ilgisi nedeniyle. Merkezde açılan kurslar, açılıştan kısa bir süre sonra doldu, şimdi yeni bölümler açılıyor. Atölyeler, tiyatro salonu, kütüphane ve internet salonu, çocukların ve gençlerin ilgi alanlarına göre, geleceklerine yön verme çabasını ortaya koyduğu mekandır. Çocuk ve Gençlik Merkezi'nin çalışmaları hakkında, Müdür Vekili Zekiye Şenol ile konuştuk...

-Merkez çalışmalarına hakkında bilgi verir misiniz?

Eski İl Halk Kütüphanesi olan ve boş duran bu bina, Valiliğimizin ilgi ve girişimiyle, çocukların ve gençlerin sanatsal, kültürel ve sportif etkinliklere yapabileceği bir mekana dönüştürüldü. Tadilat ve onarımları kısa sürede tamamlandıktan sonra, faaliyetlerle ilgili bir planlama yapıldı ve hızla kurslar devreye sokuldu. Sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılarak, Edirne Kent Konseyi'nin de katılımıyla, Valiliğimizin gençlerimizle buluşurduk. Şu anda kurslarımız devam ediyor. Dönem arasında çalışmaların sonuçları, çeşitli gösteriler ve sergilerle kamuoyuna sunulacak. Ayrıca çocuk ve gençlik haftalarını kutlama etkinliklerimiz olacak. Ergenlerden de bir tiyatro grubu oluşturuyoruz. Kurslar ve etkinlikler ücretsiz.

-Hangi kurslar var, kurslara kaç kişi katılıyor?

Merkezimizde faaliyet gösteren kurslar ve devam eden kişi sayısı şöyle: Tiyatro 61 kişi, Fotoğraf 30 kişi, Halkoyunları 30 kişi, Resim 4 grupta 81 kişi, Piyano 15 kişi, Gitar 47 kişi,

Bağlama 34 kişi, Koro 16 kişi, Satranç 70 kişi, İzcilik 40 kişi. Bu kurslardan bağlama, gitar, piyano ve tiyatro doldu. Toplam 422 kişi hafta içi saat 17.00'den sonra, hafta sonu cumartesi ve pazar günleri tam gün merkeze devam ediyor. Kütüphane ve internet salonumuz da tam gün tüm gençlerimizin kullanımına açık. Saloneri üniversite öğrencileri de kullanabiliyor.

-Merkeze kimler başvurabiliyor?

Çocuk ve Gençlik Merkezi'ne 7-24 yaş arasında herkes, öğrencileri yani sıra öğrenci olmayanlar da başvurabiliyor. Bizim amacımız okulu engellemek değil. Çocuk okulumu terk edip buraya gelmiyor, okuldan sonra geliyor. Başlangıçta çocuklar, tam gün açık olan internet salonu için okula kaçıp gelmeye başlıyor, bünü düzene soktuk. Öğrencilerin ancak okuldan sonra gelebileceklerini anlatarak, interneti oyun ya da sohbet değil, araştırma ve ödev amacıyla doğru kullanmalarını önemini öğrettik. Merkezde, beklendiğimiz üstünde çok fazla talep oldu.

-Çocuk ve Gençlik Merkezi nasıl bir görev üstlenmeyi hedefliyor, amacı ne?

Burası farklı kurumların işbirliği yaptığı bir protokolle yürütülüyor. Bu protokole; Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, Milli Eğitim, Gençlik ve Spor, Tarım İl Müdürlüğü ve Sivil toplum örgütlerinin gönüllü desteği var. Edirne Valiliği'nin geliştirdiği bu projeye Edirne bir ilki gerçekleştirildi. Diğer illerde daha çok yerel yönetimler bu tür çalışmalar var.

Merkez, çocukların başıboş dolaşarak zararlı alışkanlıklar edinmesini,

herhangi bir suça karışmasını veya suçun mağduru olmasını önlemeye amaçlıyor. Çünkü çocuklar ne kadar riskli ortama girerlerse bir suçun mağduru olabilir ve suça karışabilirler. Şu da bir gerçek, çocuk eğer herhangi bir suçun mağduru olursa, ileriki yaşlarda o suçla işleme olasılığı artıyor.

-Daha çok ekonomik güçlük içindeki çocuklar mı destekleniyor?

Çocuk ve Gençlik Merkezi'nde, 'Toplum Merkezleri'nde çalışan ailelerin çocukları da var; biz onları ayırmadık. Çocuklar birbirini çok güzel kabul ediyor. Bu çocukların burada geliştikleri gözlemlik. Yalnız ekonomik açıdan 'dezavantajlı' olarak kabul ettiğimiz bir grupla ilgili adaptasyon sorunu yaşadık. Bu grupta okulluk sorunu da var. Bu çocukların okula düzenli devam etmediklerini gördük. Önce bu çocukları okula girmesini sağlama yönünde çalışmaya başladık. Okullu çocukların buradaki ortamlara uyum sağlamak üzere daha yüksek. Sosyal hizmet uzmanları, sokakta çalıştırlarak tespit edilen çocukların ailelerine ulaştırarak bu çocukların okula dönmelerini amaçlıyoruz.

-Merkez katılmıyacak çocukları ve ailelerini ne yönde etkiledi?

Çocuklardan ve ailelerinden oldukça iyi geri bildirimler alıyoruz. Yapıtığımız gözlemlerden, çocukların buraya gelmekten çok mutlu olduklarını, birbirlerini buraya gelmeye teşvik ettiklerini ve sürekli burada bulunmak istediklerini alıyoruz. Aileler, çocuklarının sokak yerine buraya gelmelerini istiyor. Özellikle kütüphane ve internetin çocukları olumlu etkilediğini söylüyorlar. ■

MİLLİ EĞİTİM SINAV SONUÇLARINI DEĞERLENDİRDİ Edirne, Başarıya Odaklandı

2006'da Ortaöğretim kurumları Öğrenci Seçme Sınavı (OKS)'de Türkiye birincisi olan Edirne, aynı başarıya ÖSS sınavında da ulaşmak istiyor. Bunun için ayrıntılı analizler yapan Milli Eğitim Müdürlüğü, OKS'deki başarının ÖSS'ye taşınması için çalışmalar yapıyor...

Edirne, yıllardır OKS sınavında, iller arasında Türkiye birinciliğini göğüsleyerek eğitim-öğretimi kaliteli düzeyinin haklı gururunu yaşıyor. Bu yıl OKS sınavına giren 4 bin 299 ilköğretim öğrencisi, Türkçe-Matematik'te 265.993 puan, Matematik-Fen'de de 260.998 puan alarak Edirne'yi birinci sıraya taşıdı.

Başarının sürekliliği açısından önem taşıyan Edirneli gençlerin ÖSS karnesi ise OKS kadar olmasa da umut veriyordu. Sınav giren 7 bin 843 adayın bin 130'u lisans düzeyinde yükseköğretime yerleşerek Türkiye üçüncüsü; toplam yerleşirmede de 3 bin 704 öğrenci yükseköğretime yerleşerek Türkiye yedincisi oldu.

ÖSS-2006 sınavına giren öğrencilerin yüzde 47,23'ünün bir yükseköğretim programına yerleştirilmesi ise, öğrencilerin bilinci bir tercih yaptığını gösteriyor.

Hedef ÖSS başarısını yükseltmek

Bu sonuçların ardından hareket eden İl Milli Eğitim Müdürlüğü, ÖSS başarısını artırmaya yönelik bir dizi çalışmayı gündemine aldı. İlk olarak öğretmen ve yönetici kadrolarının takviyesi eden müdürlük, sonucun ayrıntılı bir analizini yaptı. İlgili kurum ve kuruluşlarla, Trakya Üniversitesi ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapan yetkililer, tüm eğitim camiasının katıldığı toplantılar düzenledi.

Edirne'nin ÖSS'deki başarısının ve öğrencilerin yüksek öğrenime yönelen çalışmalarında alınacak önlemlerin değerlendirildiği bu toplantıların yanı sıra, okullarda öğretmen ve öğren-

çilerin motivasyonunu yükseltmek için çalışmalar yapıldı. Müdürlük, başarı hedefi doğrultusunda bir de Yıllık Çalışma Programı hazırladı.

Milli Eğitim Müdürlüğü yetkilileri, başarıyı olumsuz etkileyen sorunlara dikkat çekiyor:

Sınavla hazırlama sürecinin giderek uzaması ve öğrencilerin Lise 1'den itibaren sınavla yönlendirilmesinin getirdiği yorgunluk ve bikkliklik; sınav dönemindeki dalgalanmalı duygular, arkadaş çevresi, evde çalışmaya uygun olmayan ortamlar, iletişim araçlarıyla fazla zaman harcaması; sınav dönemi zorluklarını dikkate almayan ve cocuğunu psikolojik olarak yalnız bırakan anne babalar öğrencinin motivasyonunun düşmesine yol açıyor.

Ayrıca, ailelerin sosyal-kültürel yönden çocuklarına destek verememesi; çocukların boş zamanlarını değerlendirilmede yeterli fizik mekânlar bulamaması gibi çevre sorunlarının yanı sıra; okul ve yönetime ilgili sığınakların da başarı düzeyini etkilediği vurgulanıyor.

Diğer yandan OKS'deki en başarılı öğrencilerin il dışındaki okulları tercih etmeleri ve ildeki okulların içerisinde yüzde 45 gibi yüksek bir orana sahip meslek liselerinin başarı ortalamasının düşürülmesi de, Edirne'nin ÖSS'deki derecesini olumsuz etkilediği dile getiriliyor. ■

Rakamlarla Edirne'de eğitim:

Okul Öncesi:

Okul ve sınıf sayısı: 131
Öğretmen sayısı: 115
Öğrenci sayısı: 2.995
Derslik başına düşen öğrenci: 16
6 yaş okullaşma oranı: % 56
4-6 yaş okullaşma oranı: % 24

İlköğretim:

Okul sayısı: 161
Öğretmen sayısı: 2.069
Derslik başına düşen öğrenci: 23
Okullaşma oranı: % 99,8
İlköğretim yapan öğrenci: 1.059
Kamusal sistem öğrenci sayısı: 5.939
İlköğretim öğrenci sayısı: 41.938

Ortaöğretim:

Genel Lise sayısı: 21
Özel Lise sayısı: 4
Meslek Lisesi: 18
Bilişim Anadolu Teknik Lisesi: 1
Öğretmen sayısı: 1.196
Derslik başına düşen öğrenci: 25
Okullaşma oranı: % 43,5
Lise öğrenci sayısı: 16.208

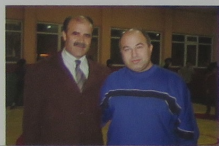
ÖZEL İDARE GÜREŞ SPOR KULÜBÜ

Hedefleri Dünya Şampiyonluğu ve Başpehlivanlar Yetiştirmek

2003 yılının Ocak ayında faaliyete başlayan Özel İdare Güreş Spor Kulübü, kısa sürede elde ettiği derece ve şampiyonluklarla Edirne'nin gurur kaynağı oldu. Kısıtlı imkanlarla katıldığı müsabakalarda minderde ve Kırkpınar'da adından söz ettiren kulübün başkanı Mustafa Şentürk ve antrenör Habil Kara'nın ifadesiyle "Hedef Dünya şampiyonlukları kazanmak ve Kırkpınar'a başpehlivanlar yetiştirmek"...

Edirne II Genel Meclisi'nin Kasım 2002'de aldığı kararlar Türkiye'de ilk kez bir Özel İdare, güreş spor kulübü kurma çalışmalarını başlattı. Edirne'nin tarihinde olduğu gibi, güreş eğitimini merkezlerinde bir olmasına atlan adım kısa sürede meyvelerini verdi. 2003 yılının Ocak ayında çalışmalarına başlayan kulübün başkanlığını Mustafa Şentürk, antrenörlüğünü de aynı zamanda güreş milli takımı antrenörlerinden olan Habil Kara üstlendi. 2003 yılını hazırlık ve yapılanma dönemi olarak değerlendiren Edirne Özel İdare Güreş Spor Kulübü, 2004'te Kocaeli'de yapılan ve ilk kez katıldıkları şampiyonada Yıldız Bayanlar Türkiye Şampiyonluğu'nu kazandı. Yine 2004 yılında, Marmaris'te yapılan uluslararası şampiyonada 2 altın, 1 bronz madalya,

Özel İdare Güreş Spor Kulübü Başkanı Mustafa Şentürk ve antrenör Habil Kara'nın hedefi uluslararası başarı.

Avusturya'da yapılan uluslararası turnuvada 1 bronz madalya ve 2004 Kırkpınar'da da miniklerde 1 gümüş madalya kazandı.

2005 yılında da başarılarına imza atan kulüp, Edirne'ye, Minik Bayanlar Türkiye Şampiyonluğu, Yıldız Bayanlar Türkiye Şampiyonluğu ve Marmaris Uluslararası Yıldız Bayanlar Şampiyonluğunu kazandı.

Özellikle 13-17 yaş bayan güreşçilerin elde ettiği parlak başarılar, Özel İdare Güreş Spor Kulübü'nün, güreş eğitimine yaptığı katkılarla Edirne'nin güreşte iyi bir yer kazanacağını ispat etti. Sınırlı imkanlarla ve özveriyle turnuvalara hazırlanan genç sporcular, bu yıl da elde ettiği başarılarla gurur kaynağı oldu. Kulüp, 2006 yılı Minik Bayanlar Türkiye Şampiyonluğu, Yıldız Bayanlar Türkiye Şampiyonluğu, Yıldız Bayanlar Ligi Şampiyonluğu ve üç yıldır sürdüren çabaların sonucunda da Büyük

Bayanlar Türkiye Şampiyonluğu'na da kazandı. Ayrıca, kulüp sporcularından Dilek Atakol, temmuz ayında İstanbul'da yapılan Yıldız Bayanlar Serbest Güreş Şampiyonası'nda 52 kiloda Avrupa ikinciliği elde etti.

'Daha kazanacak çok madalya var'

Özel İdare Güreş Spor Kulübü Başkanı Mustafa Şentürk, önümüzdeki yıl; minik, yıldız, genç ve büyük bayanlar Türkiye şampiyonalarında tüm kupaları toplayacaklarını iddia ediyor. Karadenz, Avrupa ve Dünya şampiyonalarında madalya kazanmayı hedeflediklerini söyleyen Şentürk, erkek takımıyla Kırkpınar'da dereceler elde ederek, geleceğin başpehlivanlarını yetiştirmek istediklerini kaydediyor.

Antrenör Habil Kara, Türkiye'de bayanlarda tüm gruplarda başarı elde ettiklerini, artık hedeflerinin Avrupa'da birincilik olduğunu söylüyor. Sporcularına güvendiğini söyleyen Kara, başarı şanslarının yüksek olduğuna inandığını kaydediyor. Altyapı çalışmalarının önemini de vurgulayan Habil Kara, "Altyapı olmadan hiçbir şey olmaz" diyor. ■

AB BİLGİ BÜROSU VE AB EŞGÜDÜM MERKEZİ
Bütünleşme Yolunda Somut Adımlar

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne komşu ili Edirne, çalışmalarıyla Avrupa ile birleşme hedefinin en canlı ve somut adımlarını atıyor. Türkiye'de ilk kez Edirne Valiliği'nin kurduğu AB Eşgüdüm Merkezi ve yine Edirne Valiliği'nin liderliğinde kurulan AB Bilgi Bürosu, halkın bilinçlendirilmesinden ortak projelerin gerçekleştirilmesine kadar birçok önemli görevi yürütüyor...

Bugünlerde yeniden düzenlenen Vilayet bahçesindeki Paşakapısı Güney Köşkü, mimari mirasının yansıttığı kimliğiyle, geleceğin dünyasına olumlu katkılar getirecek yeni bir rol üstlendi. Tarihi bina, iki katına yayılmış ofisleriyle, Avrupa Birliği ile yürütülen ilişkilerin Edirne ve Trakya'daki üssü.

Avrupa Birliği Eşgüdüm Merkezi (ABEM)

Edirne Valiliği'nin, 19 Ekim 2004'te kurduğu AB Eşgüdüm Merkezi, Türkiye'de bir valiliğin kendi bünyesinde AB konusunda faaliyet göstermek amacıyla kurduğu ilk birim. Halkı AB konusunda bilinçlendirmeyi, uyum güçlüklerini gidererek, hibe programları hakkında bilgilendirmeyi, projeler

hazırlamayı ve uygulamasını sağlamayı amaçlayan merkez, AB'ye üye ya da aday ülkelerle ilişkileri de koordine ediyor.

ABEM'de, Sınırötesi İşbirliği Sekreteryaası, AB Eğitim ve Gençlik Programları Birimi ve halkın kullanımına açık olan AB Dokümantasyon Birimi adlarıyla, üç büro faaliyette gösteriyor. Birimlerinin birçok faaliyetini koordine eden ABEM, restorasyonu devam eden Ekmeğçizade Kervansarayı projelendirilmesini sağlarken, yeni girişimlere de imza atıyor.

Dokuz Sınırötesi projedem beşi kabul edildi

Edirne ve Kırklareli illerinde Kriz Merkezi Kurulması projesine hibe bekleyen Merkez, Türkiye Bulgaristan Sınırötesi İşbirliği Programı Ortak Küçük Projeler Fonu'nu da yönetiyor. 2006'da yapılan II. Teklif Çağrısı üzerine Edirne'den

başvuru yapılan dokuz projenin 5'i, 185 bin Avro hibe almaya hak kazandı.

Kamu idarelerini demokratik toplumun unsurlarının yeteneklerini artırma yönelik sinerjisi etki yaratacak projelerin kabul edildiği programda, Edirne Genç İşadamları Derneği (EGİAD), Edirne Esnaf ve Sanatkarları Odaları Birliği (EDESOB), Edirne Roman Kültürünü Araştırma Derneği (EDROM), Anadolu Folklor Vakfı (AFV) ve Merkez İlköğretim Okulu'nun projeleri hibe almaya hak kazandı.

AB Bilgi Bürosu 800 kişiyi eğitti

Edirne'de AB konusunda bir ilk de AB Bilgi Bürosu. Aynı binada faaliyette gösteren, Edirne Valiliği'nin liderliğinde, Edirne Belediyesi, Trakya Üniversitesi, ve Edirne Ticaret ve Sanayi Odası'nın bir araya gelerek bu yıl kurduğu büroya Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu destek veriyor. Büro, Edirne'yle birlikte Kırklareli ve Tekirdağ'da da hizmet veriyor.

Halkın AB konusundaki bilgi ihtiyacını yerel düzeyde karşılayabilmek ve Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne uyum çalışmalarına katkı sağlamak amacıyla kurulan Büro, Delegasyon ile işbirliği yaparak seminerler, etkinlikler ve toplantılar düzenliyor. AB Bilgi Bürosu, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda bilgi talebini karşılamak amacıyla düzenlenen eğitim çalışmalarında bugüne kadar 800'ü aşkın kişiyi ulaştı. ■

AB Bilgi Bürosu çalışanları

54 YILLIK EDİRNE MÜSİKİ DERNEĞİ

Türk Müziği'ne Hizmet Veriyor

Türk musikisini sevenleri bir araya getirerek amatör müzik çalışmaları yapmak amacıyla 1952 yılında kurulan Edirne Musikî Derneği, Edirne'deki en uzun soluklu sivil toplum kuruluşlarından biri.

Türk musikisine gönül veren 13 müzikseverin girişimiyle kurulan Edirne Musikî Derneği, yarım yüzyıl aşan faaliyetleriyle, Türk müziğinin yaşatılmasına katkıda bulunuyor. Yönetim kurulu üyeleriyle, dernek başkanı Avukat Ertan Sezer'in bürosunda buluşarak, derneğin geçmişi ve bugünü konuştu.

1952 yılında kurulan derneğin kurucuları arasında Hafız Rakım Ertür, eski belediye başkanlarından Şevki Arman ve Nuri Aışkan, Verem Savaş Dairesi Başkanı Ratip Kazancıoğlu, Vilayet Mektupçusu İhsan Köylü, eski milletvekili Kadrettin Oğuzalıcı gibi tanınmış isimler yer alıyor. Başkan Ertan Sezer, Edirne Musikî Derneği'nin yerel olarak kurulu ve halen faal olan en eski sivil toplum kuruluşu olduğunu söylüyor.

1960'lı yıllardan itibaren derneğin çalışmaları katılmış bugünkü yöneticilerden Osman Uğur, Özden Uludere, Hüseyin Koç ve Ertan Sezer, geçmişteki etkinliklerden söz ederken, Edirne

Dernek yönetim kurulu üyeleri;
Hüseyin Koç, Mehmet Tan, Asuman Erseven, Özden Uludere, Osman Uğur ve Ertan Sezer.

Musikî Derneği'nin çalışmalarına katılan ünlü isimlere de değiniyorlar.

Yolu Edirne'den geçen ünlüler...

Derneğin ilk koro şefliğini Dr. Nevzat Atlığ yapmış. Ayrıca, Nazmi ve Nejat Atlığ da uzun süre şef ve hoca olarak hizmet vermişler. Türkiye çapında tanınmış kimi sanatçılar da bir zamanlar Edirne Musikî Derneği'nin çatısı altında sanat yaşamlarına ilk adımlarını atmışlar. 40 yıl önce Küçükpazar'da oturan Orhan Gencebay, orkestrada bağlama çalmış. Rüйдan Tercan (Murat Soydan) ise korist olarak yer aldığı musikî çalışmalarının ardından Yeşilçam'da başarıları bir kariyer edinmiş. Bir süre hocalık yapan Dr. Ümit Mutlu, solistler Meval Uğurlu ve Varol Tütin de derneğin çalışmalarında yer almış diğer ünlü kişiler.

Dernek, çalışmalarını Yetimler Çarşısı'nda, eski Pamukbank'ın üstündeki merkezinde sürdürmüş uzun yıllar. Musikîye gönül veren dernek üyeleri burada eserleri mesek ediyor, pazar günleri öğleden sonraya Ratip Bey'in evinde teyp kaydı yapıyorlar. Elbette işin en heyecanlı yanı da zaman zaman düzenlenen konserler...

Dernek, çalışmalarını Yetimler Çarşısı'nda, eski Pamukbank'ın üstündeki merkezinde sürdürmüş uzun yıllar. Musikîye gönül veren dernek üyeleri burada eserleri mesek ediyor, pazar günleri öğleden sonraya Ratip Bey'in evinde teyp kaydı yapıyorlar. Elbette işin en heyecanlı yanı da zaman zaman düzenlenen konserler...

Türk müziğine sanatsal katkı

Başkan Sezer, Edirne Musikî Der-

Aralarında Hafız Rakım Ertür ve Ratip Kazancıoğlu'nun bulunduğu dernek üyelerinden bir grup.

neği'nin sanatsal boyutta çalışmalar yaptığını değiniyor. Amaçlarının Türk müziğine heves eden kişileri bir araya getirmek olduğunu ifade eden Sezer, dernek tüzüğündeki amaç maddesine bire bir bağlı kalarak çalıştıklarını vurguluyor. Zaman zaman profesyonel destek aldıklarını, ama amatör bir ruhla 54 yıldır hizmet verdiklerini kaydediyor.

Edirne Musikî Derneği çalışmalarını, haftanın iki günü, yaklaşık 50 kişilik korist, saz ve ses sanatçılarından oluşan grupla, Trakya Üniversitesi Rektörlüğü'nün Yabancı Diller Yüksek Okulu'nda tahsis ettiği derslikte sürdürüyor. Yıldır dört kez konser düzenleyen dernek, Edirne Türk Müziği Topluluğu'ndan da destek alıyor.

Ancak dernek başkanı Ertan Sezer, ilgililerden yeterli yardım ve destek alamadıklarını düşünüyor. Bu kadar uzun süreli ve yararlı çalışmalar yapan bir derneğin çalışmalarını yapacak bir yer olmadığının dikkat çeken Sezer, derneğe kalıcı bir mekan kazandırmak için gayret gösterdiklerini sözlerine ekliyor. ■

EDİRNEKÂRİ ÖĞRETİCİSİ MEHTAP CÖMERT:

Her Kent Kültürüne Sahip Çıkmalı

Kaleiçi'nde babadan kalma eski Edirne evini sanat atölyesine çeviren Trakya Üniversitesi emekli öğretim üyesi Mehtap Cömert, 25 yıldır emek verdiği Edirnekâri'nin günümüzde de yaşatılması ve genç kuşaklara aktarılması için uğraş veriyor.

Kaleiçi'nde Cumhuriyet Caddesi Zindan Sokak'taki 100 yıllık evde, uzun bir yalnızlığın ardından bugünlerde yeni bir heyecan yaşanıyor. 1905'teki büyük yangından sonrakı yıllarda inşa edildiği sanılan ahşap evin sahibi Mehtap Cömert, çocukluğunun geçtiği, gelin gittiği baba evine yeniden döndü. Geleneksel konut mimarisini örneği evini sanat atölyesine çeviren Cömert, evin bundan sonra, Edirne'ye özgü bir süsleme sanatı olan Edirnekâri'ye mekân olmasını arzu ediyor.

Öğrencileri, geleneksel çiçek motiflerini çizmeyi ve boyama tekniklerini öğreniyorlar. Edirnelilerin çalışmalarına ilgi gösterdikleri kaydeden Cömert, "Daha çok Edirnekâri'ye gönül vermiş gençleri yetiştirmek istiyorum, geçmişte olduğu gibi Edirne'den ve bir atölyeden orijinal işler çıksın istiyorum" diyor.

Edirnekâri ile güzel sanatlar öğrenimi gördüğü üniversite yıllarında tanışan Mehtap Cömert, akademik çalışmalarını da bu konuya yöneltmiş. 25 yıldır araştırmalar yapan Cömert,

bir de Edirnekâri kitabı yayımladı. Cömert baba evini Edirnekâri atölyesine çevirirken düşüncelerini şöyle aktarıyor: "Geleneksel Türk El Sanatları ve Duvar Süsleme bölgelerinde epeyce öğrenci yetiştirdikten sonra geçen yaz emekli oldum. Edirnekâri'yi kendime gönül meslesi yaptım. Edirne'de eğitim gören her öğrencime, bir Edirneli olarak Edirnekâri'yi anlatmayı görev bildim. Bu ev boş duruyordu. Geleneksel özelliklere sahip bir mekânda bu işi yapamıyorduk. Hem evi ve hem de geleneksel bir sanatı birlikte yaşatmak istiyoruz."

Edirne'nin çiçek bahçeleri

18'nin e yüzüylde Edirne'de bir çok ailenin geçimini Edirnekâri ile sağ-

ladığını değinen Mehtap

Cömert, çiçekliğin Edirne'de ö dönemlerde çok geliştiğini dile getiriyor. İstanbul başkent olsa da, Edirne Sarayı'nın, Avrupa'dan gelen protokolün ağırlandığı, şenliklerin, evlenme ve sünnet düğünlerin yapıldığı bir merkez olma özelliğini koruduğuna dikkat çeken Cömert, Edirnekâri'nin nasıl doğduğunu da şöyle anlatıyor:

"Edirne'nin dilere destan çiçek bahçeleri vardı. Burada yetiştirilen çiçekler İstanbul'a gönderilirdi. Bir yandan esnaf çiçek yetiştirirken, Edirneli sanatçı da çiçekleri resmetmeye başladı. Defterler,

cilt kapakları ve ahşap eşyalar çiçek resimleriyle süslenmeye başlandı. Dolap kapakları, çeyiz sandıkları, para çekmeceleri, sarraf kutuları, boya sandıkları, kavukluklarda bu çiçeklerin boyandığını görürüz. 18'nci yüzyılda burada bine yakın aile bu boyama işlerinde karmını doydurdu."

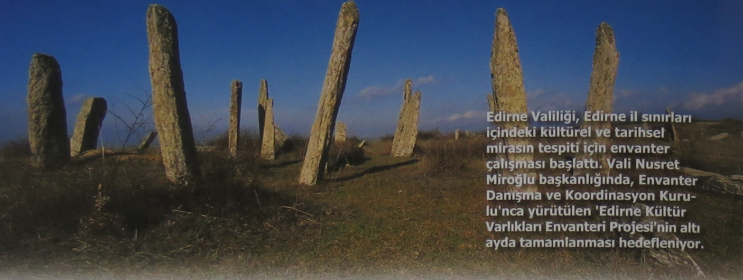
Edirne'nin ticaret yolları üzerinde bir kilit noktası olduğunu söyleyen Mehtap Cömert, kültürlerin birbirini etkilediğini, bu yüzden geleneksel motiflerimizin Avrupa'dan da etkilenebileceğini söylediğini ifade etti. Edirnekâri'yi ahşap üzerine boya bezekli eserler olarak tanımlayan Cömert, ahşap üzerine yapılan çiçek motiflerinin daha sonra taş, sıva veya başka malzemeler üzerine de uygulandığını belirtir.

Yıllarını Edirnekâri'ye veren Mehtap Cömert, atölyesindeki sevgi ve heyecan dolu cabanın hedefini de şöyle açıklıyor: "Her kent kendi kültürüne sahip çıkıyor. Neden bin de Edirne'de doğan bu kültürü sahip çıkmayalım? Artık çeyiz sandıkları yok, ama Edirnekâri yaşamı renklendiren, geçmişin değerlerini geleceğe taşıyan küçük hediyelik eşyalarla yaşatılabilir." ■

KOORDİNASYON KURULU ÇALIŞMALARINA BAŞLADI

Kültür Envanteri Hazırlanıyor

Edirne Valiliği, Edirne il sınırları içindeki kültürel ve tarihsel mirasın tespiti için envanter çalışması başlattı. Vali Nusret Miroğlu başkanlığında, Envanter Danışma ve Koordinasyon Kurulu'na yürütülen 'Edirne Kültür Varlıkları Envanteri Projesi'nin altı ayda tamamlanması hedefleniyor.

Tarihin önemli uyarıklarına ev sahipliği yapmış olan Edirne, sahip olduğu kültür mirasıyla nadir kentlerden biridir. Tarihi ve kültürel zenginliğini kısmen koruyabilen şehir, hızlı kentleşme ve teknik gelişmeler sonucu, bu niteliğini belli ölçüde yitirmiştir. Edirne, henüz sağlam belgelerle dayalı, eksiksiz bir kültür envanteri ne de sahip değil.

Kültürel ve doğal mirasın korunması için öncelikle kültür varlıklarının tespiti olduğuna karar veren Edirne Valiliği, bu amaçla "Edirne Kültür Varlıkları Envanteri Projesi" başlattı. Kültürel mirasın korunması için verilen mücadelenin ilk ayağı olan envanter çalışmasıyla; planlama ve koruma çalışmalarına kolayca sağlamlanması yanı sıra; her aşamada etkin iletişim araçları kullanılarak eski eser ve korumalık konusundaki geniş kitlelerin bilgilendirilmesi hedefleniyor.

Projenin Kapsamı

Yaşadığımız topraklar üzerinde binlerce yıldır süregelen uyarıkların yarattığı kültürel çeşitlik, oldukça geniş ve zengin bir çalışma sahəsi olduğundan, envanter, genel anlamda taşınmaz kültür varlıklarının yanı sıra arkeolojik, kentsel ve kırsal mimarlık, yazılı tarih, sözlü tarih, etnografya, etnobotanik ve jeolojik gibi birbirinden ayrı alanları da kapsıyor.

Buna göre; "Edirne Kültür Envanteri Projesi" il sınırları içerisinde yer alan "Kentsel Kültür Varlıkları" ve "Arkeolojik Kültür Varlıkları" olarak iki ana başlık altında toplandı.

Kentsel Kültür Varlıkları:

Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı paftaları ve lejantları baz alınarak uygulamaya gerçekleştirilecek. Bu proje için oluşturulacak olan uygulama ekibi, söz konusu paftalar üzerine, yapıtların tespitleri ve topladıkları verileri aktaracak. Bu tespitler de Edirne Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun hazırladığı tespit fişleri de bilgi amaçlı olarak kullanılacak. Tüm veriler Edirne Kültür Envanteri Danışma Kurulu'nun hazırladığı envanter Kültür Varlığı Envanter Fişlerine işlenecek.

Arkeolojik Kültür Varlıkları:

Kentsel Kültür Varlıkları Envanteri çalışmasından farklı olarak bu çalışmada, 1/25.000 ölçekli askeri haritalar kullanılacak. Kadastro geçen yerlerde ada, pafta, saraf numaralarına dayalı olarak yürütülmüş planlanan bu projenin, kadastro geçmiş yerlerde ise, GPS (Küresel Konumlama Sistemi) cihazları kullanılarak enlem, boylam olarak ifade edilmesi planlanıyor.

Proje nasıl yürütülecek?

Çalışmanın bilimsel niteliğini sağ-

lamak amacıyla üniversitelerin ilgili bölümlerinden akademisyenlerin ve Edirne'nin tarihsel ve kültürel mirasına ilişkin çalışmaları olan araştırmacı ve yazarlardan oluşan koordinasyon ve danışma kurulu oluşturuldu. Uygulama ekibine ise, 2 sanat tarihçisi, 2 arkeolog ve 2 mimar ve 1 bilgisayar mühendisi yer alıyor.

Koordinasyon ve Danışma Kurulu tarafından planlanan proje, saha ve ofis çalışması olarak, başlıca iki aşamada sonuçlandırılacak.

A- Saha Çalışması

1. Yerinde yapılacak gözlemler yapısal ve estetik özelliklerinin tanımlanması.
2. Mimari çizim ve fotoğraflama yoluyla belgelenecek arşiv oluşturulması
3. Taşınmaz kültür varlıklarının yer tespitleri yapılarak, harita üzerinde işlenmesi.(Küresel Konumlama Sistemi -GPS kullanılarak)

B-Ofis Çalışması

1. Saha çalışması sırasında elde edilen bilgiler kayda alınması.
2. Arşiv ve kaynak çalışması
3. Elde edilen bilgilerin katalog düzeni içerisinde düzenlenmesi.

Envanter çalışmasında, nazım imar planı üzerinde gerçekleştirilecek bir grid sistemi takip edilecek altı ay içinde tamamlanması planlanıyor. ■

Target is World Championship

Wrestling Sports Club founded by the Governorate of Edirne, Special Provincial Administration in 2003 won many medals in women and men categories in the past three years.

The athletes of the club, who gained success in Turkey in general in 2004, 2005 and 2006, won Turkey Championship in Little Girls, Star Girls and Women. Dilek Atakol, one of athletes of the club became the second in Europe in Star Girls Free Wrestling Championship held in July in 52 kilos.

The goal of the Special Administration Wrestling Sports Club is Black Sea, Europe and World championship. The club, having put weight on infrastructure works expects to be successful in Kirkpinar Oil Wrestling with its men team.

Balkan journalists meet in Edirne

"1st Edirne Meeting" held with the cooperation of Edirne Governorate and South-East Europe Journalists Association (AGD), gathered journalists of Turkish origin living in Balkan countries together.

35 journalists participated in the meeting held in November from Greece, Bulgaria, Kosovo, Romania, Macedonia, Moldova and Serbia-Montenegro. "Journalism and Turkish Journalists in the Balkans" and "Solutions to the Occupational Problems of the Turkish Journalists in Balkans and Suggestions for Cooperation" issues were discussed in the meeting.

AB Information Bureau trains 800 people

European Union Information Bureau operating in Turkey gave training to 800 people in the events it organized. European Commission Turkey Delegation supports the bureau founded by the cooperation of Edirne Municipality, Thrace University and Edirne Chamber of Industry and Commerce, in the leadership of the Edirne Governorate. The bureau renders service in Kırklareli and Tekirdağ, as well as Edirne.

The bureau, founded for the purpose of meeting the information needs of the local people on local level and contributing to Turkey's operations for compliance with the EU, organizes seminars, events and meetings in cooperation with the Delegation. The EU Information Bureau has reached over 800 people unit today, through the training activities it organized for the purpose of meeting the information demand in economic, social and cultural level.

Cultural Heritage being conveyed to the future

During the operations organized by Edirne Governorate in the last two years, many historical works whose restorations were completed have been gained to today. Of the cultural protection projects executed by means of the sources of Special Provincial Administration, the repair works of İtalyan Church, Şehabettin Paşa Mosque, Mahmut Paşa Mosque and some of the ancient Edirne Houses were completed and these structures have been joined to the city life. The restoration works of Ekmekçizade Caravanserai project, historical bridges and other civil architecture works, financed by the European Union and Edirne Special Provincial Governorate are in progress.

The agenda of CPMR Balkan Commission is 'Environment'

In the 34th Regular Meeting held in Murcia, Spain, in September, the meeting of Balkan Black Sea Regional Commission, a branch of CPMR, Edirne is a member of whom, was held. In the meeting in Spain, environmental pollution, global warming and migrant smuggling issues were brought up and regional policies were revised.

In the declarations focused on sea pollution and migrant smuggling, environmental pollution and global warming was mentioned and it was expressed that if no precautions are taken, irreversible results will be faced.

Intense Interest in Youth Center

Excessive applications were made to the Children and Youth Center opened by Edirne Governorate in September. The center aiming to support the personal developments of children and youth by means of cultural activities attracts the intense attention of the young persons and their families. The courses opened in the center were filled in a short time after the opening; now, new sections are being opened.

Workshops, theatre, library and internet room are the places in which children and young people show interest most. Total 422 people attend to theatre, photography, folklore, arts in 4 groups, piano, guitar, baglama (a Turkish instrument with three double strings), choir, chess, scouting courses performed in the center. Our library and internet room is open to the use of our youth all day long.

EDİRNE ÇEVRE VE ORMAN İL MÜDÜRLÜĞÜ

Doğal Hayata Çevre ve Orman Desteği

Ceviz ağaçlandırma sahası

Ağaçlandırma çalışmaları

Ağaçlandırma çalışmalarını, özel ağaçlandırma ve normal ağaçlandırma şeklinde yürütüyoruz. Normal ağaçlandırmada, yapraklı ve iğnelli türlerin dikimi yapılıyor. Sıfır saha olarak tanımlanan çalışmayı, Lalapaşa'da Taşlımüsellim sahasında gerçekleştirdik. Daha önce ağaçlandırma yapılan 3000 ha'lık sahada da önceki yıllarda dikim yapılmış, tutmayan alanlara 816 bin dikim dikildi. Ayrıca, muhtarlıklar, okullar, askeri kurumlar ve diğer kurumlardan gelen fidan taleplerini karşıyoruz.

Akasya ağacı arıcılığa destek

Ağaçlandırmada, bölgesel olarak orman köylülerinin ekonomisine katkı sağlayacak şekilde hareket ediyoruz. Tek tür ağaç dikmiyoruz. Örneğin arıcılığa geliştirmek için yapraklı türlerden akasya ve ılımlu ağaçları diktik. Tarım İl Müdürlüğü ile işbirliği yaparak yürütülen çalışmada, Lalapaşa bölgesine 300 binden fazla akasya, 100 binden fazla ılımlu ağacı dikildi. Akasyalar artık meyve vermeye başladı. Böylece

daha kaliteli bal üretilmesi mümkün olacak. Akasya, en çok bal veren ağaç türü. Bir ağaç yaklaşık 150 kilo bal verir. Dikimlere devam edeceğiz.

Özel Ağaçlandırma atağı

Edirne'de son üç yıl içinde özel ağaçlandırmaya önem verdik. 1997'den 2000 yılına kadar özel ağaçlandırmada 400 ha ağaçlandırma yapılmışken, 2003'ten bugüne kadar 2500 ha'dan fazla alan ağaçlandırdık. Projeleri tamamlanan yerler vatandaşlara teslim edildi. Özel ağaçlandırma, köy tüzel kişilikleri, belde belediyeleriyle şahıslar bazında yapılmaktadır. Sadece 2006 yılında, şu ana kadar 651 ha alanın çalışması tamamlandı.

Edirne cevizi ile de anılacak

Özel ağaçlandırmada genel amaçlık ceviz, badem ve kavakta. Sulak alanlarda kavaklılık, diğer kesimlerdeyse ceviz ve badem dikimi yapılıyor. Şunu iddia ediyorum 5 yıl sonra Edirne'nin pirinci, ayçiçeği, karpuzu kadar cevizi de konuşulacak. Şu ana kadar 2500 ha

Doğal güzellikleri ve çevre değerleriyle ülkemizin seçkin illerinden biri olan Edirne, doğal hayatın gelişimine yaptığı katkılarla da adından söz ettiriyor. Hava kirliliğinin denetimini, av ve yaban hayatın gelişimi, orman köylülerine maddi yardım gibi çalışmalarını yürüten Çevre ve Orman İl Müdürlüğü, projelendirip uyguladığı ceviz ve badem ağacı özel ağaçlandırma faaliyetleriyle de başarılı projelere imza atıyor. Pirinci ve ayçiçeği ile meşhur Edirne'nin, cevizi ile de adını duyuracağını iddia eden Çevre ve Orman İl Müdürü Abdullah Bülbül, çalışmalar hakkında Edirne dergisine bilgi verdi...

Çevre ve Orman İl Müdürü Abdullah Bülbül

alan tahsis edildi ve devam ediyor. Değerler, hibe olarak, köy tüzel kişiliklerine, orman alanlarını 49 yıllığına tahsis ediyor ve tüm masraflarını karşılıyor. Çalışmalarında bibe geri alınıyor. 2007'de çalışma devam edecek. Proje, öncelikli, toprak ve su analizleri yapılarak etüt ediliyor.

Yerleri Orman Genel Müdürlüğü'ne bağlı İşletme Müdürlükleri tahsis ediyor,

biz ağaçlandırma aşamasında devreye giriyoruz. Halkımız ve muhtarlarımız bu yerleri buluyor. İsteyen vatandaşlar öncelik sırasına göre, köy tüzel kişileri, köylerdeki tarım kredi kooperatifleri, o köyde yaşayan vatandaşlar, köylü olup da başka yerde yaşayanlar, o bölgede sanayi kuruluşu olanlar ve diğer vatandaşlar başvurabiliyor. Herkes krediyi destekliyor. Krediler, Ziraat Bankası'nın faiz oranının yedide biri oranında faizle 15 yıl sonra geri ödeniyor.

Orman köylüsüne damızlık düve

1993 yılında yapılan bir tespit çalışmasıyla başlayan ORKÖY projesinde, orman veya orman kenarı köylere geri dönüşümlü krediyi damızlık düve veriliyor. Lalapaşa'da 11 köyde 338 ünite, Keşan'da 21 köyde 272 ünite ve Uzunköprü'de 12 köyde 379 ünite tespit edildi. Bir hane olan her ünite 2 süt hayvanı mevcut. 2 hayvanla birlikte yeni bitkileri ve sigortası da temin ediliyor. 2003'te kadar yüzde 40'ı sonuçlanan bu proje, son üç yılda 40 üniteye tamamlanmıştır. 80 büyükbaş düve verilen 40 hane av ve iş temin edilmis oldu. Biz 20 hanelen aldık 40'a çıkardık her yıl bu sayıyı katlayarak projeyi tamamlamayı hedefliyoruz. Damızlık hayvan 6 bin YTL, yeni bitkisi 250, sigorta bedeli 450 YTL, ayrıca yeni bitkisi tohum bedeli de 800 YTL olmak üzere, toplam 7500 YTL nakdi olarak yapılıyor. ORKÖY kredisi, geliri yıllık 9 bin YTL'den az olan gerçek ihtiyaç sahibine veriliyor. Köyde muhtar kişilerin belirleniyor ve kurayla tespit ediliyor. Krediler, ilk yıl ödemesiz, sonra 5 taksitle ödeniyor. Şu ana kadar geri ödemedeleri bir sıkıntı olmadı. Ayrıca Lalapaşa Hacıcağmısın köyüne de bir iş makinesi tahsis edildi.

Kaçak avlanma ile mücadele

Hava kirliliği kontrol altında

Çevre yasalarının verdiği yetkiyle, Edirne'ye girecek kömürlerin denetimini yapıyoruz. Kış sezonu boyunca ilgilili kurumlarla birlikte numuneleri denetliyoruz. Uygunluk belgeleri veriyoruz. Hava kirliliği konusunda gerekli uyarıları en hızlı şekilde halka duyuruyoruz. Bunda başarı sağlandı. Çevre denetim çalışmalarımız ÇED'in 30'a yakın yönetmeliğine uygun olarak sürüyor.

Sürdürülebilir av ve yaban hayatı

Yıl boyunca devam eden av ve yaban hayatı denetleme çalışmalarımız, av sezonunda yoğunlaşıyor. Avcıların eğitimine çok önem veriyoruz. Edirne'deki av dernekleriyle işbirliği yaparak, tüm avcularımıza 9 günlük bir eğitimle, kurs bitirme belgesi verdik. Kurs belgesi alıp müracaat edenlere de avlık belgesi tahsis ettik. Buradaki başarı yüzde 80.

Avcı her şeyi sonuna kadar avlayan kişi değildir. Ruhsatı olan avcılarını, sonuz olarak av yapamayacaklarını bilmediklerini gördük. Eğitimde, avcının, av sezonunda ve belli limitlerde avlayacağı, bu limitler aşғında kendisinin de mağdur olacağını anlatık. Avcıları sürdürülebilir av ve yaban hayatı gerekliliği konusunda bilgilendirdik. 2000 avcuyu eğitip belgelerini verdik.

Her köyde belgesiz avcılarımız mevcut ve belgelerini bize bildiriyorlar. Biz de belgesiz avcıları belgesi hale getirmeye çalışıyoruz. 2005'te 1895, 2006'da 1195 adet avlanma plıı verdik. Kaçak avlarda yapılan denetimlerde çeşitli aparatlarla da el konuldu.

Doğaya binlerce sütlün saldık

Edirne'de sürdürülebilir avcılığın gelişimi için eğitimim yanı sıra, bölgede yaşayan türlerin varlığını tespit ederek İstanbul Üniversitesi ve avcı dernekleriyle birlikte çalışmalar yaptık. Edirne il sınırları içinde önceki yıllarda sütlün yaşadığı tespit edildi. Bakanlığa bu durumu ileterek, üretim merkezi bulunan Samsun ve Bursa'dan sütlün aldık. 2005 yılında Ipsala İbriktepe ve Meriç bölgelerinde 3 bin adet, 2006'da da Keşan, Meriç ve Saloluğ'nda 3 bin adet olmak üzere toplam 6 bin adet sütlün salımı

İki yılda 6 bin sütlün doğaya salındı...

yaptık. Bu sütlüleri izliyoruz. Kuluçkaya yattıklarını belirledik, bu konuda İstanbul Üniversitesi'nden yardım alıyoruz. Bölgede önceki türlerin yaşatılması ve doğal hayatın desteklenmesi için önemli bir çaba. Böylece bölgedeki türlerin yok olmasını önliyoruz.

Gala Gölü Milli Parkı turizme açılacak

Gala Gölü, Edirne'nin ilk milli parkıdır. Önce Tabiatı Koruma Alanı olan bu bölge, 3 bin hektarı sulak alan toplam 6 bin hektar. Aplikasyon çalışmaları tamamlanan bölgede, çetlik sulularının bu alana gelmesi için çalışma yapıldı. Burada, uçarları ve su içinde yaşayan canlıları koruyarak ekolojik dengeyi sağliyoruz. Gala Gölü Milli Parkı'nda Gelişim Planı yapılıyor. Gelişim planıyla patikalak, plaz ve sevir istasyonları yapılacak. 1/25 bin'lik çevre düzeni planı yapılmışsın ardından, bu plana uygun olarak gelişim planının adaptasyonu yapılacak. Sulak alanlar ülkemizin gözbebeğidir. Dünyanın her tarafından ziyaret edecek bir turizm alanı olacak milli park, turizme açılacak bölge halkına da ekonomik değer kazandıracak. ■

Akasya ağaçları

EDİRNE VALİLİĞİ'NİN RESTORASYON ÇALIŞMALARI

Kültürel Miras Geleceğe Aktarıyor

Havsa Mahmut Paşa Camii

Havsa Mahmut Paşa Camii

Havsa, Hasköy'de bulunan Mahmut Paşa Camii, Fatih dönemi vezirlerinden Mahmut Paşa tarafından 1542 yılında yaptırılmıştır. Harap durumdayken II Özel İdare tarafından projelendirilerek onarımı alındı. Havsa Mahmut Paşa Camii restorasyonunun, 99 bin YTL tutarındaki onarım bütçesi II Özel İdare tarafından karşılandı. Onarımı tamamlanan camii geçtiğimiz Eylül ayında ibadete açıldı.

Binanın yerinde bulunduğu tahmin edilen asıl cami, 1752 depreminde tamamen yıkılmış ve yerine XX. yy başında bugünkü bina yapılmıştır.

Şehabettin Paşa Mescidi onarımı, Edirne Valiliği ve Vakıflar Bölge Müdürlüğü tamamladı.

Şehabettin Paşa (Kırazlı) Camii

KİRAZLI Camii olarak da anılan yapı, II. Murat ve II. Mehmet dönemlerinde vezirlik yapmış olan Hadim Şehabettin Paşa tarafından 1437 yılında inşa ettirilmiştir. Yok olmaya yüz tutmuş bir haldeyken 2003 yılında, Edirne Anıtların ve Eski Eserleri Koruma ve Yaşatma Derneği tarafından, Edirne Valiliği'nin maddi desteğiyle restorasyonuna başlandı. Dernek tarafından yapılan uğru-

Edirne Valiliği'nin son iki yılda gerçekleştirdiği çalışmalarda, restorasyonu tamamlanan birçok tarihi eser günümüze kazandırıldı. II Özel İdare kaynaklarıyla yürütülen kültürel koruma projelerinden, İtalyan Kilisesi, Şehabettin Paşa Mescidi, Havsa Mahmut Paşa Camii ile eski Edirne evlerinden bir kısmının onarım çalışması tamamlanarak kent yaşamına katıldı. Ekmekçizade Ahmet Paşa Kervansarayı, tarihi köprüler ve diğer sivil mimarlık eserlerinin restorasyon çalışmaları da devam ediyor.

lamalarla yapının beden duvarları ve üst örtüsü onarılmış, ardından 2005 yılında Edirne Valiliği Merkez ve Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından 20 bin 650 YTL bütçeyle iç mekân onarımı yapılmış; kapı ve pencereler yenilenerek yapı ibadete açılmıştır.

Camii'nin son cemaat yeri ve minaresi ise Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından 2006'da tamamlandı.

İtalyan Kilisesi

TARİHİ Kaleciği semtinde yer alan kilise, okul ve müstemil binasından oluşan yapı kompleksi, üzerindeki kitabesinden anlaşıldığına göre 1852 tarihlidir.

Kilise binası doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen bir plan şemasına sahip olup Bazilikalik plan tipindedir. Kilise binası gerek kullanıldığı yıllarda gerekse daha sonraki dönemlerde dış etkilerden dolayı büyük tahribata uğramıştır.

Yapının kırma çatı olan üst örtüsü günümüze kadar gelememiş, çatıyı taşıyan 6 tuğla payeden ikisi tamamen yok olmuş diğer dört payenin de svaları

dökülmüştür.

Yapı hakkında kaynaklardan alınan bilgiler ışığında ilk yapılış amacı ve fonksiyonu değerlendirilmiş, bu tür yapıların özellikleri incelenmiş ve bu kriterlere dayanarak restorasyon projesi hazırlanmıştır.

Edirne Valiliği tarafından hazırlanan projeye yapının özgün halini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. 557 bin 250 YTL Keşif bedelli yapının restorasyonu 2005 yılında Edirne Merkez ve Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından yapılan ihaleyle, 500 bin YTL'ye tamamlanmıştır.

Ekmekçizade Ahmet Paşa Kervansarayı

DEFTERDAR Ekmekçizade Ahmet Paşa tarafından 1609 yılında Sedefkar Mehmet Ağa'ya yaptırılan yapı geç dönemlerde farklı işlevler kazanarak günümüze ulaşabilmiştir.

Edirne Valiliği tarafından, Türkiye ile Bulgaristan arasında 2004-2006 Sınır Ötesi İşbirliği (SOI) Programı çerçevesinde, kongreler, seminerler, fuarlar ve diğer ekonomik-sosyal-kültürel ilişkiler için, bir

buluşma yeri sağlanması amacıyla "Ekmekçizade Ahmet Paşa Kervansarayı Restorasyonu" projesi hazırlanmıştır. Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmekte, DPT tarafından yürütülmekte ve Edirne II Özel İdare tarafından uygulanmaktadır.

Edirne II Özel İdaresinin 600 bin Avro'luk eş-finansmanı ile 2.401.000 Avro'ya ihale edilen proje 30 Mart 2006'da başladı.

Restorasyonun ilk aşamasında, tamamen çürümüş durumda olan çatı örtüsü, aslına uygun olarak restore edilmek üzere söküldü; taş duvarların eksik olan tüm bölümlerinin tamamlanmasına ve duvar yüzeylerin tamirine başlandı.

Sosyal Hizmetler Binası

EDİRNE'nin tarihi kent merkezi Kaleiçi'nde yer alan sivil mimarlık örneklerinden biri olan yapı 1906 yılında inşa edilmiştir. Bodrum üzeri tek kattan oluşan yapı genel olarak orta sofanın etrafında şekillenen bir plan şemasına sahiptir. Yapının dış cephesine uygulanan beyaz yağlı boya, raspa edilerek ahsap yüzey ortaya çıkarılmış ve ahsap kaplama üzerinde çürüdüğü tespit edilen mimari öğeler aslına sadık kalınarak yenilenmiştir. Ardından tın çepheye poliüretan elya ve koruyucu uygulaması ile ahsap yüzey koruma altına alınmıştır.

Yapının bahçe koronun, dolgu toprak ve üzerine anılan beton zemine yaklaşık 1 metre kadar yükselmiş olduğu sonafile tespit edilmiştir. Yapılan hafriyatla bahçenin orijinal döşemesinin şist (kayrak) taşı olduğu belirlenmiş ve büyük ölçüde tahrip olan zemin döşemesi aslına sadık kalınarak şist taşıyla kaplanmıştır.

Öğütmen Konağı Kalem İşleri Restorasyonu

XIX.Yüzyılın sonuna tarihlenen yapı bodrum üzeri iki kattan olmuştur. 2003 yılında Edirne Valiliği tarafından bitirilen restorasyonun ardından 2005 yılı içerisinde kalem işleri restorasyonu yapılmıştır. Yapının duvar yüzeylerinde bulunan üç dönem bezeme, uygulanan mekanik ve kimyasal temizlik işlemleri ile tamamen ortaya çıkarılmıştır.

Nispeten iyi durumdaki tezyinata müdahale, gerekli noktalara uygulanan rötuşlarla sınırlı tutularak, mümkün olduğunca orijinal bezemenin sergilenmesi esas alınan onarım Hizmet Birliği tarafından 10 bin 040 YTL bedelle tamamlanmıştır.

Hizmet Birliği Binası

Edirne Merkez ve Köylere Hizmet Görürme Birliği tarafından kullanılan tarihi binanın, basit onarım kapsamında gerçekleştirilen tadilat çalışmaları tamamlanmıştır. Yapılan uygulamada iş mekanda ahsap taran döşemesi ve kaplar onarılmış isak mekanlar yenilenmiş ve dış cephe boyası yapılmıştır. Tarım İl Müdürlüğüne ait kullanılan metruk garajlar yıkılarak, Çalışma Bölge Müdürlüğü'ne de içine alacak şekilde ferforje taşı duvarla iki cepheye çevrilmiş, mevcut bahçe dolgu yapılarak bulunduğu muhite ve kentsel görünümüne katkı sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Çalışma 23 bin YTL'ye malolmuştur.

Şehit Asım İlköğretim Okulu

Kaleiçi semtinde yer alan yapı kompleksi, üçü ahsap olmak üzere dört tarihi yapıdan oluşmaktadır.

Geçtiğimiz yıllarda onarım gören eğitim binasının batsında yer alan kilise binası 229 bin YTL bedelle ihale edilmiş ve restorasyonu 2005 yılında tamamlanarak 2006-2007 öğretim yılında hizmete açılmıştır.

Edirne Valiliği tarafından, kompleksin kuzeyinde yer alan diğer iki tarihi binanın restorasyon projeleri tamamlanarak kurul onayı alınmıştır.

İlhan Koman Evi

Tarihi Kaleiçi semtinde Maarif Cad. desinde bulunan yapı bodrum üzeri iki kattan olmuştur.

Sahip olduğu özgün kalem işleri ve duvar resimleriyle sivil mimarlık eserlerinden en güzel örneklerinden olan konak, Heykeltraş İlhan Koman'ın doğduğu ev olması açısından da önem taşır.

Edirne Valiliği'nin 2005 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan temin ettiği 724 bin YTL ödenekle, binanın restorasyonu işi ihale edilmiş ve 16 Mayıs 2006'da çalışmaya başlanmıştır.

Çeşmeler

Edirne'de kültürel zenginliğin önemli unsurlarından tarihi çeşmelerin yerinde yapılan incelemelerinde, 22 çeşme için öncelikli onarım gerektirdiği tespit edilmiş ve gerekli izinler için Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'na başvurulmuştur.

Kurulum ekim ayındaki toplantısında görüşülen ve onarım programına alınan çeşmeler şunlar:

- Abdulaziz Çeşmesi
- Cavidan Hatun Çeşmesi
- Su Terazisi Çeşmesi
- Hacı Mehmet Ağa Çeşmesi
- Meşalecibaşı Çeşmesi
- Kadı Asker Davut Ağa Çeşmesi
- Kürt Hoca Çeşmesi
- Damat Zen Saruca Çeşmesi
- Papazoglu Çeşmesi
- Beylerbeyi (Kuru) Çeşmesi
- Gürcü Ali Paşa Çeşmesi
- Orta Bayır Çeşmesi
- Hacer Hanım Çeşmesi
- Fatma Sultan Çeşmesi

İki Lüleli Çeşme
Solak Ali Ağa Çeşmesi
Abdurrahman Bin Seyyid Ali Çeşmesi
Noktacızade Sokak Çeşmesi
Yeniçeri Çeşmesi
Küpelî Minare Çeşmesi
Ayşe Kadın Camii Çeşmesi
Çanaklı Çeşme

Edirne Köprüleri

KÜLTÜR mirasımızın önemli simgelerinden taş köprülerin korunarak geleceğe taşınması için, kent merkezinde 8 tarihi köprü ile Uzunköprü'deki Uzunköprü'nün restorasyonu çalışmaları 2006 yılı içinde başlatıldı. Köprüler ulaşılma doğrudan ilgili olduklarından, onarım öncesi alternatif geçiş ve yol planlaması yapıldı.

Tarihi köprülerin üzerinden geçen, sonradan müdahalelerle yerleştirilmiş elektrik ve su hatları köprü gövde ve kanatlarını tahrip ettiği ve görünümü bozduğundan, onarım başlamadan önce,

bu hatlar yer altına alınmıştır.

Tunca ve Meriç nehirleri, "Yönlenirilebilir yatay sondaj geçiş sistemi" Edirne Valiliği Meriç ve Köylere Hizmet Görürme Birliği tarafından Eylül ayında başlatıldı.

15 Mayıs-30 Ekim 2007 tarihleri arasında gerçekleştirilecek Tunca ve Meriç köprülerinin restorasyonu sırasında, iki köprü arası ve Karaağaç yol bağlantısı alternatif yollarla sağlanacak.

Buna göre iki köprü arasında ulaşım, Gazimihal köprüsününun batı çıkışı ile Tunca köprüsününün güney çıkışı arasında

Tunca nehrinin güney kıyısı boyunca sağlanacak, Karaağaç bağlantısı ise askeri köprü üzerinden yapılacak.

Edirne Valiliği 2005 yılında başlatılan çalışmalarda, Edirne köprülerinin restorasyon projelerinin hazırlanması; 2006 yılının Mayıs ayında Fatih, Kanuni, Yalınçöz ve Tunca köprülerinin; Eylül ayında da Gazi Mihal, Meriç, Saraçhane ve Bayezid köprülerinin ihaleleri yapılmıştır. Uzunköprü'nün sondaj ihale çalışmaları da devam etmektedir.

Fatih Köprüsü'nün onarımı tamamlanmış; Kanuni ve Tunca köprüleri onarımı devam etmekte; köprülerin tümünün onarımına 2007 yılı içerisinde tamamlanacaktır.

DEMİRBAŞ BİR DAMAK TADI Yüzlerce Yıllık Lezzet; Badem Ezmesi

Badem ağaçları baharın erken müjdecisidirler...

Soğuk ve kasvetli kış günlerinin ardından güneş sevecen yüzünü gösterip, yer yüzünü ısıtmaya başladığında; toprağın öz suyu, ağaçlara onların koklerinden yürümeye başlar.

O zaman işte ortalık birkaç gün içinde senlik yerine döner. Dalları tomurcuklanır; her bir badem ağacı çiçeklerle duvaklanır, genellik giymiş duvaklı genç kızlara benzer.

Doğa badem ağaçlarının çiçekleriyle bezemiş bahar gelmiş tir. Börtü böceği müjdeler olsun...

Kaynaklar geçmiş zamanda Edirne'de çok sayıdaki badem bahçelerinden varıldığında, bu varlıkların benite kattığı çevre ve doğa güzelliklerinden söz ediyor.

Her ne kadar anlatılan bu ünlü badem bahçeleri, şimdilerde kalmamışsa da; Edirne'nin Bademlik Mahallesi, kaybolan ve bu yok olup giden güzelliklerin günümüzde tanıklığını yapıyor.

Badem bahçelerine kurulan salıncakların anıları çoğu Edirneli yaşlıların belleklerinde, bütün canlılığıyla yaşama devam ediyor.

Edirne'nin geçmişinde kalan, giderek yaşlı belleklerden de hızla silinmeye başlayan bu güzelliklerinin, Osmanlı saraylarından damaklara yasıyanan elbetteki bilenen bir de lezzeti var; badem ezmesi...

En popüler ürün...

Badem ezmesine şimdilerde de Edirne'nin en popüler ürünü denebilir. Her ne kadar bu şekerlemenin, Edirne'ni, tava çiğeri, aynalı supürge, mis sabunı, gibi Edirne'nin kültürel birikiminde ait bir kimlik taşıdığı kesin bir ifadeyle söylenemese de, yakın zamana kadar çok sayıda varolan badem ezmesi, bu yüzlerce yıllık damak tadının hem ekonomik hayatta, hem de sosyal hayatta kentin vazgeçilmez bir demirbaş olduğunu gösteriyor.

Avrupa ülkelerine de Edirne'den yayıldığı öne sürülen badem ezmesine ait anlatılan çeşitli söylenceler var. Bu söylencelerden biri badem ezmeçilğinin bir zamanlar Edirne'de yoğun olarak yaşayan Yahudi nüfusun önemli bir geçim kaynağı olduğu yönündedir.

Bir diğer söylence ise eski badem ezmesi ustalarından Selami Kirişçiler tarafından dile getirilmiş. Bugün hayatta olmayan ustanın bu anlatısına göre; Edirne'deki badem ezmesinin hikayesi 500 yıl öncesine uzanıyor...

Beş yüzyıllık lezzet...

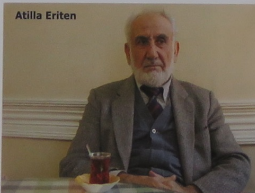
Osmanlı'nın başkenti olan ve o yıllarda Edirne'ye gelen bir Mısırlı şekerçi, payitahttaki badem bahçelerinin bolluğunu fark edince bu ürünün şekelenmesini yapmayı akıl etmiş. İşte o

Yazı-Fotoğraf:
Behiç Günalan

zamandan bu zamana, badem ezmesi başta Osmanlı sarayı olmak üzere, sosyal hayatın en itibarlı ikramı olmuş. Hatta badem ezmesi Edirne'den bazı Avrupa ülkelerine giderek, burularda biraz daha değişik bir formülle 'marzipan' adında başka bir şekerlemeye dönüşmüş.

Mücadele yıllarında Selanik'ten Edirne'ye gelen Selami Kirişçi, acıbadem kurabiyesi ve deva-i miskin de bu Mısırlı şekerçinin buluşu olduğunu söylüyor. Selami Kirişçi'nin illendirdiği bu söylenceye 1905 yılından beri Edirne'de dede mesleği olarak şekerçilik yapan Eriten ailesinin bireyi olan Atilla Eriten de katılıyor.

Badem ezmesinin ünlü bir markası haline gelen Keçezade'nin sahibi Metin Keçeci de, Selami Kirişçiler'in bu anlatısına, badem ezmesinin bir zamanlar Edirne'de yoğun olarak yaşayan

Atilla Eriten

Badem Hakkında

Badem (Prunus Dulcis), gülgiller familyasından ve anavurdu Asya'nın güneybatısı olan bir meyve türüdür. Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü'nün 2003 yılında yaptığı araştırmaya göre; badem tatlı ve acı iki çeşidi var.

Tatlı olanı çerez olarak tüketilen, pastaçılıkta, şekerleme ve çikolata sanayinde, badem yağı, badem unu yapımında; acı olan ise kozmetik sanayinde katkı maddesi ve kokulandırıcı olarak kullanılır.

Badem ilk olarak İran, Türkiye, Suriye ve Filistin'de yetiştirilmiş; buralardan da Yunanistan, Kuzey Afrika, İtalya, İspanya ve Kuzey Amerika'ya götürülmüş; daha sonra Kaliforniya'ya getirilmiş; badem yetiştiriciliğinde önemli ilerlemeler kaydedilmiş.

Badem yetiştiriciliği, gerekli altyapı çalışmalarının yapılmaması nedeniyle, Türkiye'de henüz istenilen düzeye gelememiş. İstenen kalite ve miktarda badem üretilemiyor olması, ülkemizi badem ithal eder konuma getirmiş.

Yahudi nüfusun önemi bir geçim kaynağı olduğunu göz ardı etmeden destek veriyor.

Ünlü markalar, eski ustalar

Eskisi kadar çok sayıda badem ezmesi olmasa da birkaç tanınmış marka Edirne'yi ziyarete gelenlerin hediyelik pakletleri süslemeye devam ediyor.

Metin Keçeci

Badem Ezmesi nasıl yapılır?

Bademler haşlanır, iç kabukları soyulduktan sonra fırında kurutulur. Sonra bu bademler çekilerek öğütülür. Maya olarak krem tartar ve limon tozu katılan şeker yaklaşık 140 dereceye kadar kaynatılır.

Ateşten indirildikten sonra şeker küreği ile karıştırılarak soğutulur, sonra çekilmiş badem karıştırılarak bir süre daha ısıtılarak karıştırılır. Karışım koyulaşmaya başlayınca el yakmayacak bir sıcaklığa geldikten sonra avuç ayası ile mermer taş üstünde ezilip yoğrulur.

Ele yapışacak kıvama geldikten sonra, yine el ile fitil çekilerek rulo haline getirilir. Bu rulolar daha sonra bıçakla doğranarak dilimlenir.

Bu arada badem ezmesinin buzdolabında değil de serin bir yerde saklanması gerektiği unutulmamalıdır.

Bunlardan Ezmecioglu, Edirne'de tanınmış badem ezmesi markaları arasında yer alıyor. Ezmecioglu 1905 yılında şekerçi Mustafa Efendi tarafından kurulmuş. Daha sonra, oğlu Hüsamettin Eriten ile torunları Sami Eriten ve Ümit Eriten, bu dede mesleğini çok kuşaktan beri sürdürüp el yapımı ürünlerini pazara sunmaya devam ediyorlar.

Edirne'nin tanınmış bir diğer ünlü markası Keçezade'de 1961 yılından beri kendi imalathanelerinden ürünlerini el değmeden üretiyorlar.

Edirne'nin bilinen diğer badem ezmesi markaları arasında Arslanzade, Damak da sayılabilir.

Tabii günümüzün markalarını söyleyince, badem ezmesinin eskilerden Hüsamettin Eriten, Hacı Şerif Ezmen, Recep Çırpan, Ali Pırna ve Selami Kirişçiler gibi ustaları da anmak ve hatırlamak gerekir.

O ustalar ki eski zamanlarda mutlak Edirne'nin badem bahçelerinde gezinmiş, dallarından badem toplamışlardır.

O ustalar ki arkaalarında damaklarımızı yüzyıllık lezzetin tadını miras bırakıp gittiler. ■

Ayıklanmış bademler

Öğütülmeye hazır bademler

Bademler gerbete karıştırılıyor

Karışım avuç ile eliyor

Rulolar dilimleniyor

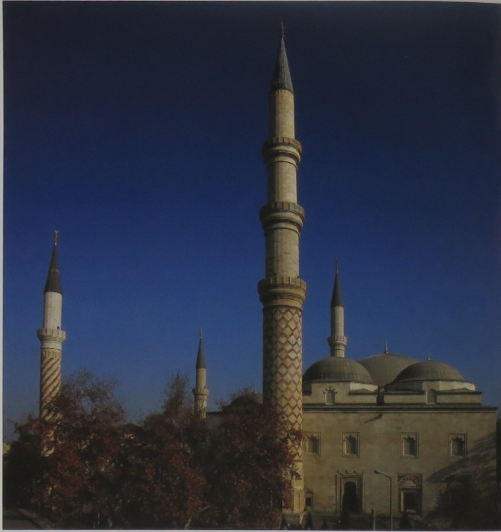
İrma hazırlanıyor

KLASİK ÜSLUP ÇAĞININ ÖNCÜSÜ

Üçşerefeli Cami

Osmanlı mimarları en parlak fikirlerini Edirne'de göğe yükselen yapılarında uyguladı. İmparatorluğun gücüne paralel girişilen yaratıcılığın sınırlarını, görkemli anıtlara imza atarak zorladılar. Osmanlı Klasik üslubun doruk noktası Selimiye, Edirne'nin gözbebeğidir. Ancak ondan 128 yıl önce, Sultan II. Murad'ın mimarları, Klasik üslubun yolunu açan Üçşerefeli Cami'yi de Edirne'de inşa etmişti...

Sultan II. Murad'ın Edirne'si, siyasi ve askeri zaferleri, şehirleşme faaliyetleri, şenlikleri ve görkemli yapılarıyla durmadan büyüyordu. Şehzadeler, Mehmet ve Alaattin'in şünet söleni, Mehmet (Fatih)'le Sitti Hatun'

Farklı kaynaklardan doğrulanana bilgiye göre cami, 1437 ile 1447 arasında, on yolda tamamlandı. Yapılından yüz yıl sonra Mimar Sinan tarafından geliştirilen caminin öncüsü olarak nitelenen

Üçşerefeli'nin mimarının kimliğini ilişkin kayıtlar bulunur. 1521'de ölen Edirneli Rubi Çelebi, II. Murad'ın camiye mimar Müslühhiddin'e ismarladığını, Usta Şahabetin'in de 'bünyadını urduğunu' yazmıştır. Hikaye-i Beşir Çelebi ise, 'üstad-ı cihan' mimarın meflûç (felçli) olduğunu söylemektedir.

Adını minaresinden aldı

Cami, adını üç şerefeli minaresinden aldı. Evliya Çelebi'nin, "Seyre değer bir minaredir ki, mimarisine Aristo'nun

aklı bile ermez" dediği, 6 metre çapında 67.75 m boyundaki üç şerefeli minare, o zamana kadar yapılan en yüksek minarelerdir. Bu yüksekliği ancak 127 yıl sonra Selimiye'nin 70.89 m boyundaki minaresi aşabilecekler. Minarenin her şerefesine ayrı merdivenlerle çıkılmaktadır. Osmanlı mimarisinde ilk dört minareli caminin, avlu köşelerine yerleştirilmiş diğer minareleri ise, burmalı, yivli, baklavalı motiflidir ve dördü de birbirinden farklıdır.

Klasik döneme ışık tutan deneme...

Peki eserin sanat tarihimizdeki yeri ve önemi ne? Üçşerefeli Cami'nin "Osmanlı mimarisinin arkaik dönemi diyebileceğimiz 1350-1450 yılları arasındaki yalın kubusit üslubun tepesi noktası" olduğunu dile getiren Doğan Kuban, bunu şöyle açıklıyor: "Plan şeması birkaç yüzünlük kubbeli mekan tarihini geometrik olarak özetler

gibidir. Kavram olarak bütünleştirici bir vizyona başlayan mimari tasarımı, uygulamada bunu sağlayamamıştır. Ama aksaklıklar da mimarın özgün çalışmasının işaretleridir. Caminin dış konturlarının bir dikdörtgene indirgenerek, çok büyük bir merkezi kubbeyi destekleyen bir kubbeli ortu sistemiyle örtülmesi temel tasarım temasıdır. Üçşerefeli'nin 24 m çapındaki ana kubbesi, kendi çapından daha geniş bir dikdörtgen alana örten geometrik tasarımla Sinan'ın altıgen çardaklı yapısı için bir prototip oluşturur."

'Abidevi mekan fikri'

Oktay Aslanapa ise, Üçşerefeli'nin, Osmanlı mimarisinin normal gelişme

plan fikri getirmiştir. İçten tamamiyle hakim olan büyük kubbe, dıştan da ortaya bağlı küçük kubbeyle, büyük Osmanlı camilerinin piramidal kitle etkisine hazırlayıcı bir rol oynamaktadır. Tamamiyle kesme taştan yapılmış, çok ölçülü, renkli taş süslemelerle zenginleştirilmiş caminin abidevi kuvveti çok fazladır."

Üçşerefeli'nin Osmanlı mimarisinde çok büyük bir atılım olmakla birlikte henüz toplu bir mekan birliğinden uzak olduğunu söyleyen Aslanapa, kemerlerin çok aşağı sarkmasının mekan etkisini azalttığını; kalan payelerin mekan bütünlüğünü bozduğunu; kubbe ile harim oransız ve ışığın da yetersiz olduğunu kaydediyor.

İkleri anlatı

Doğan Kuban'ın, 'mükemmel aritmetik dizilim' olarak adlandırdığı, Üçşerefeli-Fatih-Bayezid-Şehzade camileri dizisinin ilk adımı olan cami, getirdiği sayısız yeniliklerle, mimari gelişimin hayranlık uyandıran ilk halkasıdır.

Cami kareye yakın dikdörtgen (66.80 x 64.80 m) bir alana kurulmuştur. Yapı, iki-ışık etine dikdörtgen planlı olan harım (ana mekan) ve şadırvan avlusuyla donatılmıştır.

Şadırvan avluyu kuşatan 22 birim revakların yedisini son cemaat yerini oluşturur. Ortasında sadımanı ile dikdörtgen biçiminde revaklı avlu, cami ile kaynaşmış bütünselliğin ilk örneğidir.

Sanat Tarihiçisi Baha Tanman, şadırvan avlunun, Osmanlı mimarisindeki ilk örneği olmasına rağmen tasarımı ve ayrıntılarıyla

Son cemaat yeri revaklı kubbesi kalem işleri

şarıtırcı ustalık sergi-lediğini dile getirmektedir. Şadırvanlı avlunun ilk uygulandığı, 1374 tarihli Selçuk İsa Bey Cami'nin, bu konuda Üçşerefeli'ye öncülük ettiği belirtilir.

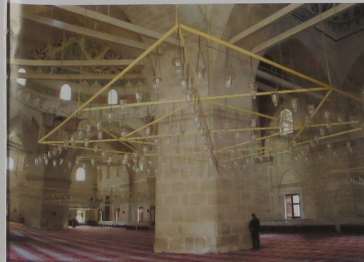
Tanman, Üçşerefeli'nin süslemeleri hakkında da şöyle demektedir:

"Taş süsleme çok yaygın, çeşitli ve özendirilir. Taş bezeme açısından en ilginç öğelerden birisi taş kapısıdır. Yapının birçok yerinde karşılaşılan kırmızı taşmermer kofekti taş bezemeler, Beylikler döneminde Batı Anadolu'da yaygınlaşan bir zevkin etkisidir. Yapıdaki çini bezemeler az, fakat dikkat çekicidir. Harimin alt sıradaki pencerelerinin kanatlarındaki ince marangozluğunun seçkin ürünleridir. Süslemeler arasında en ilginç grubu kalem işleri oluşturur. Avlunun revak kubbelelerinde kalem işleri orijinaldir. Yapılan çoğunluğunda ortadan kalkmış bulunan Erken dönem kalem işlerinin en kıymetli örnekleridir. Harimin taş kapısında ve avludaki çini panolardaki hat kompozisyonları gelişmiş düzeydedir."

Edirne, altı asr öncüsünün imparatorluk başkentinin simgesi Üçşerefeli Cami'nin mimari mirasını kucaklayıp geleceğe taşıyor. Kubbeleri, minareleri, avlusu, taş işçiliği, kalem işleriyle Üçşerefeli, özgün katkıları sunduğu uyarılığın geleceğini aydınlatmayı sürdürüyor... ■

Yazı-Fotoğraf: Zeki Kar

Kaynaklar:
O. N. Peremeci, Edirne Tarihi, Edirne ve Yöresi Eski Eserleri Sevenler Kurumu Yayınları, 1940
D. Kuban, Sinan'ın Sanat ve Selimiye, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998
O. Aslanapa, Türk Sanatı, Remzi Kitabevi
B. Tanman, Edirne'deki Erken Dönem Osmanlı

ŞEVKET SÜREYYA AYDEMİR'in Edirne Anıları

Ülkemizin yakın geçmişine dev yapıtlarıyla işık tutan Edirneli Şevket Süreyya Aydemir, kendi yaşamöyküsünü anlattığı Suyu Arayan Adam adlı kitabında, çocukluğunun Edirne'sine dair çarpıcı kesitler aktarır. 'Bazen masum bir hayal, bazen bir gençlik rıyası, bazen ideal, bazen aşk şeklinde' arkasından konuştuğu suyu ararken kendini bulduğunu ifade eden büyük yazarın çocukluğunun ve gençliğinin satır aralarında gezindik...

1897'de Edirne'de doğan Şevket Süreyya'nın çocukluk anılarının ilki bir yangınla başlar. Belleğindeki ilk iz olan bu yangını, tüm Rumeli'yi saran büyük yangının bir parçası olarak niteliyor; yirminci yüzyılın sancılı doğuşuyla ilişkilendiriyordu. Köyleri basan, harmanları ateşe veren Rum ve Bulgar çeteleri nerdeyse şehre kadar sokulurlardı...

1877'de Ruslar Tuna nehri geçince, Delorman'da da kalabalık bir aile olarak yaşadıkları kocaman çiftliği terk

etderek, yollara düşmüş, Edirne'nin kenar mahallesine yerleşmişlerdi. Göçmen mahalle-i Sofu İlyas, Kırım'dan, Dobruca'dan, Tuna kıyılarından savaslar ve katliamlardan kurtularak buraya sürülmüş, köyler, şehirler, kaleler kurmuş eski fatihlerin çocuklarıydı...

Her gün kente gelen perişan göç kafilerinin görüyor ve "Şahin atlatı üstünde Avrupa'ya giden atalarını bu çocukları, şimdi her tarafından torbalar, bakraçlar sarkan bu gıcirtli arabalarla, yüzüyle süren bir egemenliği ellerinde kalan bu hazin artıklarıni geriye dogru taşıyorlardı" diye düşünüyordu.

Mustafa Bey nasıl 'Dertli' oldu?

Şevket Süreyya'nın babası, bugün harabeye dönen Dertli Mustafa Bey konagında bahçıvandı. Mustafa Bey

Yazı: Zeki Kar

Edirne'nin en zengin beyiydi. Bulgar sınırlarına kadar uzanan büyük çiftlikleri, toprakları vardı. Babası Bahçıvan Mehmet Ağa'yı saygın biri olarak anımsayan Şevket Süreyya, "Bahçıvanlık onun sanatı değil, dini gibiydi" demektedir. Konagın bahçesini ise şöyle anlatır:

"Bütün çocukluk çağında çok renkli bir yer olan o bahçenin ortasında büyük bir havuz vardı. Sularını, rom salkımlarla malıneşe güllerinin su kabları doldurdu. Üstünü bir kaşe gibi örten ulu ağaçlarla, çevresine sakı sakı dizilen kenarlı sardunya, küpe çiçeklerini koyu ve titreyişli gölgeleri, sularının aynasına vururdu."

Ama bir gün konagın büyük kapıları ardına kadar açıldı; kalabalık bir topluluğun başları üstünde bahçeye Bey'in tek oğlunun cenazesini girdi. Çiftliklerden birini masam çeteçiler, Nuri Bey'i rehlin almış, sonra da öldürmüştü. Halk genç beyin arkasından "Pek yazık oldu Hacı Nuri Bey'e / Çare bulan olmadı bu yareye" diye türkü yakmış, babası Mustafa Bey ise tek ve yetislin oğlunun ölümünden

sonra hayatı boyunca konaga kapanmıştı. Halk bunun üzerine ona "Dertli Mustafa Bey" demiş.

Sofu İlyas Mahallesi

Sofu İlyas değişik yerlerden gelerek yerleşen ailelerin oluşturduğu Sofu İlyas mahallesinin sakin ve düzenli bir yaşamı vardı. Ancak halkı, bir gün gelip buradan da göçleceğine dair korku içindeydi. Sarayçığı çayırına bakan ve dışardan hareketsiz görünen bu kenar mahallesi renkli ve canlı bir iç alemi olduğundan söz eden Aydemir, göç hikayeleriyle büyümüş.

Mahalle, adını bugünkü Küçük-pazar'da Tavatlı Çeşme'nin karşısındaki mezarı bulunan Sofu İlyas'tan almış. O zamanlar demir parmaklıkları pencesinde geçelemin muşluk yanan bir türbümüş. Türbe ve bugün ayakta olmayan bitişigindeki kiremit damlı küçük mescit, mahallesi yaşamında rol oynayan önemli bir mekandı...

Minarelerin gölgesinde...

Şehrin her yanından yükselen kubbe ve minarelerin gölgelerini, ruhuna nakşolunan serinlik olarak niteleyen Şevket Süreyya, Edirne'nin camilerini seyrederken duygularını şöyle aktarır: "Zaten bizim şehrimizde, Edirne'de din, bir korku yahut bir sıyrılmaktan ziyade bir dünya nizamı gibiydi. Çünkü şehrin her tepesinden ayrı ayrı ve hepsi de birbirinden güzel hisapsız kubbeler, minareler yükseliyordu. Şehir bunlarla öylesine donanıyordu ki, onların gölgesinde yaşayış da her biri daha üstün bir üstünü elinden çıkan bu kubbelerin, minarelerin manalarını duymamak, onların etkisi altında kalmamak, kimse için kabil değildi."

Selimine'nin zametmesi olmaksızın güzel olduğunu ifade eden Aydemir, "insana ruhani duygularından ziyade hayranlık verdiğini, ruhta sükenet ve teslimiyet uyandırdığını, kalbe muvazene ve huzur getirdiğini" yazar.

Şevket Süreyya okul çağına gelince mahalle mektebine girdi. Mahallede okula giden tek çocuktu. Muradiye külliyesi içinde bulunan taş mektebe gidip gelirken, Muradiye Camii, ağaçlar içindeki bahçe, fodalhane ve yeni yapılan Mevlevi tekkesinin onu sarmalayan etkileri yanısırdı.

Üniformaların ve kılıçların işığı

Mahalle mektebinden sonra, ağabeyleri gibi askeri rüştiye mektebine yazıldı. Bir ordugah şehri olan Edirne'nin kalı hayatının yediği askeri ruhtan uzak kalmazdı. Yavaş yavaş dünyayı üniformaların ve kılıçların işığı içinde görmeye alıştıyordu.

Şevket Süreyya Aydemir'in çocukluğunun işığı mekânlarını işığı; Sofu İlyas'a Bey konagi ve Sofu İlyas'ın mezarının bugünkü görünüşü... (Fotoğraf: Zeki Kar)

Askeri okulda, dünyanın en büyük adamlarının fatihler, en büyük ulusları da en savaşçı uluslar olduğu öğretiliyordu. Fatih'in, Yavuz Selim'in Napoliyon'un resimlerinin, imparatorluk haritasının asıllığı sınıflarda, ülkenin toprakları gozine az görünüyordu, cihangir olmak ve dünyayı zapt etmek istiyordun. Şevket Süreyya, subay öğretmenlerin telkin ettiği bu duygular içinde, mektebinin ilanı ve Kanunu Esasi, anımları yeterince bilmişse de parlatıcı gösterilerle kulanıyordu.

Ancak Balkan Harbi patlayıp da imparatorluk orduları, o zamana kadar hakir görülen Balkan orduları önünde Osmanlı Avrupsa'nı bırakınca, 'saltanat zannettiği şeyin bir gaflet uykusu olduğunu' anlamış. Bu kez göç etmeye vakit bulamadan kaleler düşmüş; büyük ağabeyini savaşta kaybetmişti.

Ailenin dağılışı

Rumeli topraklarının kaybı, yeni fikir hareketlerinin de yayılmasıyla Türklük ve vatan kavramlarına yeni bir anlayış getirmekteydi. Turancı fikirleri muallim mektebine girdiği bu sırada benimsedi. Annesi ve büyük ağabeyi ölmüş, babası artık çalışma gücünü yitirmişti.

Ancak ailesinin dağılışı, Turan ülküsünün sarhoşluğu içindeki Şevket Süreyya için ikinci planla kalıyordu. Yaz tatillerinde Edirne'nin köylerine koşar, çarlık, maksimesi yarımcılığını ve katliplı yayılır. Bir yandan da harman yerlerinde, köy kahvelerinde ve mescit avlularında köylülere yeni ülküsünü anlatırdı.

Turan'a yolculuk

Osmanlı, Ağustos 1914'te Birinci Dünya Savaşı'na katıldı. Diğer ağabeyi de Birinci Dünya Savaşı'nın ilk çatışmalarından birinde Sarıkamış'ta şehit düştü. Seterberlik, köyleri, kasabaları

Şevket Süreyya Aydemir

1897'de Edirne'de doğdu, 25 Nisan 1976'da Ankara'da öldü. Moskova Üniversitesi'nde İktisat öğrenimi yaptı. Yazdığı yazılardan dolayı 10 yıl hapse mahkum edildi. Bir büyük yili hapis yattıktan sonra aflla serbest bırakıldı. Sonraki yıllarda sosyalist görüşlerinden uzaklaşan Aydemir, 1928 ile 1951 yılları arasında eğitimci ve iktisatçı olarak çeşitli devlet görevlerinde bulundu.

Bir grup yazar ve aydınla birlikte, Türk inkılabının ideolojisinin doktrin temelinde dayandırılmışını öneren Kadro dergisinin kurucuları arasında yer aldı.

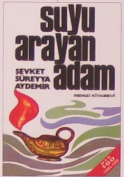
Eserleri: Suyu Arayan Adam, Toprak Uyanırsa, Tek Adam (3 cilt), Menderes'in Dramı, Enver Paşa (3 cilt), İhtilalin Mantığı.

başlıtı, herkes orduya katıldı. Şevket Süreyya'nun yaşı tutulmu. Ama o, en ıleri hatta yer almak, Sarıkamış'ta şehit düşen ağabeyinin yerini doldurmak için mahkeme kararına yaşını bünyölüp, muallim mektebinin bitmesini beklemeden cephenin yolunu tuttucağı...

Genç bir subay olarak Doğu cephesinde çarşımlara katılan, yaralanan Şevket Süreyya, savaşın ardından Edirne'ye döndü. Yarm kalan muallim mektebinde öğretime tamamladı. İşgal altındaki Edirne'de Traкия ve Paşaeli Müdafai Hukuk Cemiyeti çalışmaları katıldı. Ama akli "Turan'daydı. Anadolu mucaalesinin başlağığı sırada öğretime olarak Azerbaycan'a gitti.

1951 yılında, günün hükümetince emekli edildiğinden, 'İnşileri, yokuşları, geçitleri ve dönemeçleriyle garip bir yasıantı' olarak nitelendiği yaşamının muhabesetini yapıp, Ankara'nın Kayış köyündeki yazlık evinde, Hıyeropolis düşünür Epiktetos'un suzoykle kendili bulduğunu söylüyor:

"Tanrı'nın bize verdiğin en büyük nimet, malik olduğumuz halde, malik olduğumuzu bilmediğimiz kuvvetleri, bir gün kendimizde bulmak kudretidir." ■

EL YAZMASI BELGELERE GÖRE

Edirne Manzaraları

Hüznün ve neşenin iç içe yaşadığı bu şehir, büyüyen barındırdığı muhteşem tarihyel hazine değerindedir. Bu hazineye bakanların gözleri kamaşır, gönülleri coşar.

Sırp Sındığı şehitlerim 'Allah Allah' sesleri Edirne den duyular. Fetret döneminde Çelebi Mehmet, Musa Çelebi mücahede Edirne'de cereyan eder. Fatih'in göbeği Edirne'de kesilir, beşiği Edirne'de salınır, çocuk yaşta Edirne'de padişah olur. Bu durumu kabullenemeyen yenicheriler, Edirne Paşa Konaqlarını yağmaladılar. Bunun üzerine babası II. Murat Edirne'de tekrar tahta çıkar ve Edirne'de ölür. Sultan Mehmet Manisa'dan Edirne'ye gelir, ikinci kez padişah olur. İstanbul'u fetheden ordu Edirne'de eğilir.

1457 yılında Fatih, oğulları Bayezit ve Mustafa'yı saray içlerinde bahçelerde sümmet ettirir. Bayezit, İspanya'da zulme uğrayan Yahudileri Edirne'ye getirir. Gedik Ahmet Paşa'yı Cem'i tuttuğu için Edirne Sarayı'nda asıtır. Bayezit Camii'nin, Şifahanesi'nin ve Külliyesi'nin Edirne'de yaptırır. Oğlu Yavuz'la Edirne civarında savaşır. Yenilip Yavuz tahta çıkınca Dimetoka'ya sürgüne giderken Edirne civarında ölür. 1509 yılında Edirne büyük bir sel felaketine uğrar. Aynı yıllarda Edirne'yı deprem yikar. Yavuz, İran'a sefer kararını Edirne'de alır.

Kanuni, bir kışı Edirne'de geçirir. Önce II. Selim, padişah olması uğruna katledilen kardeşi Selazade Mustafa'nın rüyasındaki ürpertişinden Edirne'ye yaptırıldığı Selimiye Camii'ne sığınarak kurtulmaya çalışır. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın kesik başının teşhir edildiği Seng-i İbret, Edirne Sarayı'nda en acı bir ibret numunesidir.

I. Ahmet'ten başlayarak padişahlar Edirne'de oturmayı tercih ederler. Osmanlı döneminde Edirne, sınır şehri değil, batıya yapılan seferlerin organize edildiği karargah şehridir. II. Osman, IV. Murat av eğlenceleri için sık sık Edirne'ye gelirler. IV. Mehmet'in oğulları Mustafa ve Ahmet'in sümmet düğünlere Edirne'de yapılır.

Edirne gerileme döneminin ızdırabını çeker. İki defa Rus işgaline, Bulgar işgaline uğrar. Selimiye'deki Şahmahvel'in ciniliminin bir kısmı Rusya'ya götürülür. Bulgar toprakla diş dutanına gedik açılır. Balkan savaşlarında şehit edilen üç yüz bin kişinin yirmi bin, Edirne'de Sarayçı'nda açlığa mahkum edilerek şehit edilir. Şimdi Balkan Şehitleri Anıt'ın bulunduğu bu bölge bir mahseri andırır. Edirne sarayı harap olmuş, saray hamamı ise bir duvarın ibaret kalmasıdır. Kiliseler, havralar haraputtur. Eski mahaller yıkık konaklarla doludur. Altından su akmayan köprüler vardır. Şair Neşatı'nın, Hayal'i'nin, Edirne'ye büyük hizmet veren Rifat Osman'ın mezarları bakıma muhtaçtır.

Hüznün, Edirne'de neşeye ağır basar. Yunus Emre;

*Hak bir gönül verdi bana
Ha demeden hayrın olur.
Bir dem gelir giriyün olur
Bir dem gelir şadın olur*

derken hüznün de neşenin de insanın yaratılış içabı olduğuna işaret etmiştir.

Edirne'de biz de hem hüznü, hem neşeyi, ama daha çok kaybettiklerimizi düşünerek hüznü yaşayız. Şimdi çizdiğimiz bir tarihi tablonun arasından geçerek el yazması belgelerden tespit ettığımız birkaç Edirne manzarasını sunmaya çalışacağız.

Süreyya Beyzadeoğlu

EDİRNE'DE BİR HELVACI DÜKKANI

Osmanlı dönemi Edirne'sinde uzun kış gecelerinde sarayda, vezir ve vezir kişilerin konaklarında helva sohbetleri düzenlenirdi. Bu sohbetlere katılanlar helvanın pişmesini beklerken başladıkları edirne sohbetleri gece yarlarına kadar devam ettirilirdi. 19. yüzyıl sonunda bu sohbetlere musiki de eklenmiş;

*"Gönül ne kahve ister ne kahvehâne
Gönül sohbet ister kahve bahâne"* misali helva, bu doyummuş sohbetlerin ve musikinin bahanesi olmuştur.

El yazması kaynaklara göre Edirne'de 16 çeşit helva yapılır. Bunların isimleri şöyledir;

1-Asude, 2-Hakani, 3-Billuriye, 4-Efruşe, 5-Reşidiye, 6-Sabunî, 7-Peynir helvası, 8-Gaziler helvası, 9-Mesuniye, 10-Pirinç helvası, 11-Güllabiye, 12-İshakiye, 13-Lebi-dilber, 14-Özbek helvası, 15-Ninem diymasin helvası, 16-Zulabiye.

Bu helvaların hemen hemen hepsinde tereyağı ve bal, az bir kısmında un, çoğunda nişasta kullanılmıştır.

Åşk Çelebi'ye göre Edirne'nin en eski helvacısı 16. yüzyılda yaşayan ve Hüseyini mahlasıyla şiirler yazan Emir Hüseyin Helvâvî'dir. Hüseyin, Edirne'de doğmuştur. Dükkânı hangi semttedir bilinmez ama adı dillerde, helvasının tadı damaklarda kalmıştır. Bu helvacı Hüseyin'o kadar güzellikçi Åşk Çelebi'ye göre Hz. Hüseyin'in soyundan böyle güzel bir insan geleceğini bilseydi Yezit, Hz. Hüseyin'i Kerbelâ'da şehit etmezdi. Birçok şair bu helvacı güzeline öven şiirler söylemiştir. Åşk Çelebi de bunlardan biridir. Çelebi şü beytinde,

*Bençi öksen beni serbetle yusunlar
Helvâcı gecek geçtiği yıllarda kosunlar* Yani "Esrarı çekti ölümün beni serbetle yıkınalar ve sonra helvacı güzeline geçtiği yıllarda kosunlar" der.

Çelebi devamla Hüseyin'i şöyle tasvir eder: Esradan afyondan sarhoş olan dostları onun geçtiği yıllarda el peçe dinen durarak dükkânının etrafında karnaca gibi kaynaşları ve acaba bir defa bize de bakar mı diye ağzlarına bal çalmışım smek sürüsünü andırırlardı. Hüseyin, başına sarıya yeşil sarık ve günes gibi parlak yüzüyle konuşduğünü söyler, seyredeni den göklerinden ilkbahara yagan yağmurlar gibi yağ dokulürdü. Dükkânındaki müşteriler seyrekleşince helva tablasını başına koyarak mahalle aralarında da helva satardı. Onun sabahı helvasını yiyenler, başta olsa helvalı, abı havayı, serbeti-nebâ olsa da diyen bakmazlardı. Zulabiye helvasını o günler tadınra asla doyamazlardı. Onun dudadı ve gözlerini hayal eden sarhoşları helva niyetine daha çok ıçerdi. Birçok ölü sahipleri ölülemlerinden ardından dağıtacakları helvalarının Hüseyin'in helvasından olmasını istediklerinden ölüsü dersi kırılmış gibi dükkânının önüne taşınarlardı. Helvası bir defa tadınlar sakalları ele verir, bir daha başka helva yeme istemezlerdi. Kadafından yiyenler kendilerinden geçerler, insan hayatı helva karşılığında satıla çok kişi canlarını helva için verirler. Bu helvacı güzeline devrin birçok şair ve zarif kişileri gönüllü kapırmıştır. Uğruna bas açık yalınmayak dolanlardan biri de devrin tanınmış müderrislerinden İbrahim İshak'tır. Her gün medreseye giderken dükkânının önünden gelir geçer bazen

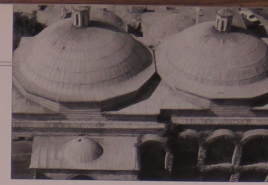
göz ucuyula Hüseyin'i seyredir, bazen de gayr-i ihtiyarı ah ederdi. Hüseyin'i, "En güzel şair yalan olandır, şairlerin en güzeli yalan söyleyendir" diyerek şiirde ve nesirde abartılı ve yalan söylemeyi sever, kendisine gönül verenlerin yazdığı şiirleri "benimdir" diyerek okurdu. Bu cümleden olarak Remzi Çelebi'nin yazmış olduğu şu kitayı da ken-disine mal etmiştir.

*Sadranın emiri Helvâvî
Ki her âşura kizibet deyşen
Absenti şüshara kizibet deyşen
Her ne kim söyleye yalan söyler
Açılarsak, her ceylan göşüyle* destan yazan Helvâvî, şairlerin istadıdır. Şairlerin en güzeli yalan söyleyendir diyerek kendisi de ne söylediyse yalan söylemiştir.

Bize göre biraz abartılı da olsa XVI. yüzyılın sosyal yaşantısında üç tatlım aşık, şair ve helvanın önemi yansıtması bakımından dikkat çekicidir.

EDİRNE'DE BİR HAMAM

Edirne'de, Osmanlı döneminde 35 hamam yapılmıştır. Bugün bundardan, Saray, Tahtakale, Topkapı, Sokullu, Beylerhisi, Salhane, Abdullah, Yeniçeri, İbrahim Paşa, Tahmis, Mezit Bey, Çuhacılar, Gazi Mihâl hamamlarının izlerini bulmak mümkündür. İşleyen ise 3-5 tanedir. Sadece adı kalan ise Oğlanlı, Kasımpaşa, Sultan Bayezit, Ağa, Yıldırım, Şahabettin Paşa, Yeni, Hidir Ağa, Mahmut Paşa, Biyik Hamam, Çingilli, Sarca, Ağa Paşa, Taşlık, Kazaker, Çukur, Yerekan, Delikli Kaya, Dere ve Kilimli hamamlardır. Şimdi cedlerin eserlerine sahip çıkamamızı, yaşatamamızı hüznüyle bugün hiçbir izi kalmayan bir hamandan Oğlanlı Hamamı'ndan bahsedeceğiz.

Bayezit ve Yavuz Sultan Selim'in Saray Tabibi Ahi Çelebi tarafından yaptırılan Oğlanlı Hamamı'nın esas adı Ahi Çelebi Hamamı'dır. Ahmet Bad'i'nin "Eski Cami-i Şerif kurbunda Çamaşırı Sokakı'nda 34. numarada" bulunduğu söyler³ bu hamamın 1950'li yıllara kadar ayakta kalan son kalıntıların baretmiş, siğ görümlü, tarihi ve kültürel derinliği olmayan yontucilerin gaffeti ve ilgisizliği sonucu talan edilmiş, "Ol sultanın yelleri eser simdi yerinde" misali bugün hiçbir izi kalmamıştır. Şu anda aynı yerde Cafe Tuncel adında bir kahve bulunmaktadır.

Önce Ahi Çelebi adını taşıyan ve Divan şairlerinin bir araya gelip sohbet ettikleri bu hamamın sonraları, Oğlanlı Hamamı diye tanınması, Evliya Çelebi'ye göre halvetgahlarından birisinde kurna yanında som mermerden yapılmış genç ve güzel bir tallak reşim banyan-masıdır. Evliya'ya göre canlı insandan hiç farkı olmayan bu resme hangi tara-fından bakılsa gülümsemektedir⁴.

18. yüzyıl Divan şairlerimizden Sunbulzâde Vehbi, Edirne'ye geldiğinde bu hamamda yıkınması ve yakışıklı bir tallaka keleşemmiş. Vehbi, Edirne'nin güzelliklerini anlattığı Edirne redifli gazelinde Edirne'de daha başka güzel hamamların da bulunduğuna işaretler şöyle der,

*Oğlanlı da bir kız gibi dellake
sürünmüş, Çokdur belti gerilmiş-i ra'nâ-yı Edirne*⁵

Yine 18. yüzyıl Divan şairlerimizden Hevâvî mahlası Kubûzîzâde Rahmi Çelebi bir beytinde söktürür bir kış gününde hanım taş sofasında ders talim etmek üzere Oğlanlı Hamamında talan olma rıza göstereceği söyler⁶. Beyt şöyle dir,

*Kıtabet etmeden taş suffasında kış günü bânın / Varıp Oğlanlı Hammâmında
nâtr olmanız yegâr.*

EDİRNE'DE BİR BAHCİ

Osmanlı dönemi Edirne'si, bahçeleri ve mesire yerlerinin bolluğuna ula yapmıştır. Evliya Çelebi, Meriç Nehri'nin Edirne'ye bir faydasını olmadığını ama Tunc'la Yarıdan'ın etrafının bahçelerle dolu olduğunu, özellikle cenet bahçelerini andıran saray çevresinin

sularıyla yeşillendiğini, menekşeler, şebboylar, güller, lalelerle dolu olduğunu vurgular. Devamla, Tunca'nın suyundan hayat bulan meyve bahçelerinde çeşitli meyve ağaçlarının bulunduğu işaretle, Edirne'nin bu yeşil görünümüne, Konya'nın Meram'ını andırıldığını söyler⁷.

Ratıp Kazancıl'ın Edirne'deki özel kütüphanesinde bulunan Rifat Osman'ın el yazması Edirne tarihinde Meriç kıyısında bulunan bir bahçeden bahsedilmektedir. Mustafa Paşa'ya ait olan ve Meriç bahçesi diye bilinen bu bahçe sonraları Kavaklı Bahçe, Dolaplı Bahçe diye de anılmıştır. 1655 tarihine kadar bakımlı bir halde güzelliğini koruyan bu bahçeyi, I. Rus istilasında Rus Başkumandanı ziyaret ederek nehrin ve bahçenin krokilerini çıkartmıştır. Ayrıca Edirneli Alexander Zografos'un 1830'lu yıllarında yaptığı resimler arasında bahçe içerisindeki kasrın bir resmi ile projesi yer almaktadır. Bu belgelere göre, kasrın içi son derece süslü, ortasındaki mermer havuz ile üst tarafındaki kubbe ve yanlarındaki revaklar altın yaldızlıdır. Bahçenin Ahmet Paşa'ya ait olduğu ama bu Ahmet Paşa'nın şair, sadrazam Ahmet Paşa'mı yoksa başka Ahmet Paşa mı olduğu bilinmemektedir.

Osmanlı döneminde Edirne'deki bahçelerde devrin ileri gelenleri, aydınları, şairleri çeşitli konularla sohbetler yapar, fikir alışverişinde bulunur aynı zamanda yer eğlenirlerdi. Özellikle, dışarıdan Edirne'ye gelen alimlere ve şairlere bahçelerde ağırlamak adettendi. Şimdi de 16. yüzyılda bu bahçelerden birinde geçen bir şiir sohbetinden bahsedebiliriz.

Aşık Çelebi, Edirne'li Emri Çelebi'yi tanıtırken⁸ bir gün İran'dan Şems-i Muammâyi adında Muamma ustası bir

mehtir. Esrar içmeye beraberce başlarlar, Muammâyi kebab yerken içtiği esrarın dozunu fazla kaçırıp sarhoş olunca çok kebab yedim anlamında Farsça, "Kebâb bi-had hordem bâdi" der ki muamma yoluyla "Emri" sözcüğünü karşılar. Muammâyi, kendinden geçmiş fakat Emri'nin oyununa gelmeyerek şirdike hakimiyetini kaybetmemiştir. Az içtiği için esrardan fazla etkilenmeyen Emri ise şairin bu becerikliliğine yine Farsça bir muamma söyleyerek karşılık vermiş, bu başarısı, başta Muammâyi olmak üzere dostları tarafından alkışlanmıştır.⁹ Ecdadımızın bu şehirde çok renkli, hareketli, zevkli anlar yaşadıklarını öğreniyoruz. Dikkat edilirse estetiğe, çevre düzenlemesine, günümüzden daha fazla önem verdiklerini görüyoruz. Dilçimiz, bugün de bu tarihi şehrin kaybolan bahçelerinin yerine eski ihtişamına uygun yeni bahçeler ilave edilsin.

EDİRNE'DE BİR KİŞİ

Günümüzde iklim şartlarının değişmesi pek çok yerde olduğu gibi Edirne'de de artık çetin kışlar görülmektedir. Oysaki tarihi kaynaklarda Edirne'de kış aylarının çok şiddetli geçtiği kayıtlıdır. Bu şiddetli kışlardan birisi de Kanuni Sultan Süleyman'ın Edirne'de bulunduğu 984 (1564) yılına rastlamaktadır. 16. yüzyıl Divan şairlerimizden Edirneli Garamî¹⁰ bu çetin geçen kışın sıkıntılına dayanamayarak bir kıta yazıp Kanunî'nin huzuruna çıkmış ve ondan yardım etmesini istemiştir. Manzumede çok etkilenen Kanuni, şairin yazacak ve gıda ihtiyacını karşıladığı gibi para yardımında da bulunmuştur. Aslımı verdiğimiz sade üslupla yazılmış olan bu manzumede şair, onun ve sonunun bulunmayı-

şından şikayete halkın çektiği sıkıntıları padişaha arz etmekte ve yüce padişah isterse, bu sıkıntıların giderileceğini, onun Tanrı Dağı'ndan bile odun getirmeye gücünün yeteceğini söylemektedir. Manzume şöyledir;

Murabbâ-ı Somun

*Çok zamandır ikimiz bir sofrada konuşmadık
Çünkü grip birbirimizle el sunuşmadık
Sofra sahrasında âb-i ekle binip koşmadık
Karvaşalım gel beri meydana aslanım somun
Kapana giden kapar geldikte unun dengini
Fırna girsendi görürdün cibânın cengini
Halka der pür-bengile divânlar pelbengini
Ey yârekler yâresi her yerde yârânım somun
Fırna düşen eder cenâze dilince sadâ
Er haber etmek kam nâm, kücâ kamu ehlîyâ
Akçe ile öyle yüz göstermezni dersen bana
Nâkî-i cânım al elâ güzel gîzel hamı somun*

Murabbâ-ı Odun

*O çağa mî yandı götürüldü dünyâda odun
Kar yerine yağın olsaydı nî olaydı odun
Haftasız etmeğin yüzünü görmedim bugün
Kandansın sen ey ekâbir lokması cânım somun
Sözümü güşür işit ey Husrev-i âli cenâb
Oldu bu kabtle âlem halkının hâlî habâb
Odu görmey yerde göz gökte doğmaz âfâtâb
Kâbrıya yakdım odun oldu yaracak kaldı bâb
Haftasızdır sancılı dâbi çek batır kebab
Ey Garâmî hımmet eylerse o şâh-ı Kâmyâb
Tanrı Dağının gelir odunu bi-âdd ü bi-hesâb
Şimdi halk derdi bu vallâh ü lem bissevâb
Ab odun illâ odun illâ odun illâ odun*

Böylece el yazmalarından tespit ettiğimiz bu dört Edirne manzarasıyla Edirne'nin asırlar içerisindeki neşeli görünümünü arz eder hüznümüzü yenmeye çalıştık. ■

* Prof. Dr. Süreyya Beyzadeoğlu Trakya Üniversitesi

- 1 Aşık Çelebi, Meşairü'ş-Şuara, Millet Kütüphanesi, Ali Emiri, Tarih:772, s.250.
- 2 Ahmet Badi, Riyâz-i Belde-i Edirne, Bayezid Kütüphanesi TY.10391 C.I, s.117.
- 3 Ahmet Badi, a.g.e. s.117.
- 4 Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Çev. Zuhuri Danışman, Kardeş Matbaası, İstanbul 1970, C.III, s.150.
- 5 Süreyya Beyzadeoğlu, Sünbülzade Vehbi, Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Divanının Tenkiti Metni ve İncelemesi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, 1985, s.210.
- 6 Hevayî, Divan, Edirne İl Halik Kütüphanesi, TY.2105, s.32.
- 7 Evliya Çelebi, a.g.e. s.150.
- 8 Aşık Çelebi, a.g.e. s.143.
- 9 Aşık Çelebi, a.g.e. s.143.
- 10 Aşık Çelebi, a.g.e. s.756.

KURULUŞ 1961

Edirne'den Hediye

LOKUM - BADEM EZMESİ - DEVA-İ MİSK
ÇİKOLATA VE SPESİYAL ÜRÜNLER

keçecizade®

Merkez: Hükümet Caddesi No: 5 Edirne Tel: (0284) 225 24 81-213 23 60
Şube: Eski Cami Karşısı Belediye Çarşısı No: 4 Edirne Tel: (0284) 225 26 81

www.kececizade.com

Sivas Kongresi

KURTULUŞ SAVAŞI'NDA YEREL KONGRELER Cumhuriyet'in Keşif Yolu

Türkerler, yüzlerce yıl egemenlik sürdürdükleri topraklarda, 30 Ekim 1918'de imzalanan Mondros Mütarekesi'yle başlayan sancılı bir döneme girdi. Bağımsızlığın yitirildiği bu dönemde ana gündem başlığı devlet ve iktidar sorunu oldu.

Bu toprakların tamamen parçalanmasını ve Türklerle İç Anadolu'da bir 'köylü devleti' bırakmayı planlayan İtilaf Devletleri'ne, yurdun dört bir yanından tepki gelmekte gecikmedi. Ekim 1918'den itibaren örgütlenmeye başlayan ve TBMM'nin açılışından bir süre sonrası kadar devam eden yerel kongreler, tarih boyunca bağımsız yaşamaya alışmış Türk ulusunun, işgale karşı refleksi ve Anadolu ihtilalinin

kuvvetlerinin canlandığı merkezler oldu. 4-12 Eylül 1919'da, Mustafa Kemal'in önderliği altında toplanan ulusal nitelikteki Sivas Kongresi'nin dışında, yöresel ve bölgesel kimlikteki kongreler, vatanın işgali karşısında siyasi ve askeri örgütlenme ile devleti temsil etme hedeflerini üstlenmişti.

Kars, Ardahan ve Batum bölgesinde Kasım 1918'de hareketlenen kongre örgütlenmeleri, Mart 1919'da yerel hükümete dönüştü ve Mayıs 1920'de TBMM yönetimi altına girdi.

Trakya Müdafai-i Heyeeti Osmaniyesi'nin kurulması ve yine Kasım 1918'de başlatılan Trakya kongreleri sistemiyile, bölgenin savunulması kararlılığı goze alındı; Lüleburgaz ve Edirne kongreleri yapıldı.

Şubat ve Haziran 1919'da düzenlenen Trabzon ve Erzurum kongrelerini yapan Doğu ve Kuzeydoğu Anadolu kongreleri grubu, 23 Temmuz-7 Ağustos 1919'da bölgesel nitelikteki Erzurum Kongresi'ni topladı, ardından Sivas Kongresi'yle bütünleşti.

Batı Anadolu'da ise; Büyük İzmir, Balıkesir, Nazilli ve Muğla

Birinci Dünya Savaşı'nın sonu ile TBMM'nin açıldığı Nisan 1920'ye kadar geçen sürede, Anadolu ve Trakya'da örgütlenen yerel kongreler, devlet ve iktidar sorununa yanıt ararken, Cumhuriyet fikrinin yolunu da çizmişti...

Temmuz 1920'de Edirne'ye işgal eden Yunanlılar Meclis Köprüsünden geçerken.

kongreleri toplandı. Bağımsızlık savaşına hazırlıklar yapıldı ve TBMM'nin açılışından kısa bir süre sonra ortadan kalktı.

TBMM'nin ilk vekilleri de yerel kongre örgütlerini seçerek Ankara'ya gönderdiği temsilcilerden oluşmaktaydı.

Belli başlı dört jeopolitik bölgede gelişen kongreler asker topladı, vergi koydu, anayasa yapma girişimleriyle devlet gibi örgütlendi ve bölgede hükümet kurarak vatanın savunulması eylemine girişti. 1918-1920 Türkiye'si koşullarında, yerel ya da bölgesel savunma ve kurtuluş amacıyla oluşturulan bu organizmalar, çözölen Osmanlı iktidar karşısında birer alternatif iktidar odağı durumuna gelmekteydi. Tarihçilerimize göre, "İster cemiyet, ister kongre adıyla anılsın, bu örgütlenmeler 'kamusal otorite çekirdiği' olarak görülmelidir."

Tarık Zafer Tunaya, yurdun dört bir yanında bağımsızlık meşalesini yakarak tarihe yeni bir akış yönü veren yerel kongreleri şöyle değerlendirmektedir:

"Bu kongreler farklıydılar. Çünkü birer ihtilal, birer devrim organıydılar. Ülkenin hemen her bölgesi İstanbul hükümetine isyan etmişti. Halk, siyasi iktidarı parça parça eline geçirmişti. Kısaca iktidar artık millileşmişti. Miller her boşluğu dolduruyordu. Saltanat fiilen yok olmaktaydı. Egemenlik bir adamdan millete intikal etmişti. İşte bu transferin parçaları halinde örgütler ve kongreler ortaya çıkmıştı. Ünlü filozof Kong-Tse (Konfüçyüs)'ün bir sözü vardır: 'Senin iktidarın saygı görmüyorsa başka bir iktidar yoldadır.' Gerçekten başka bir millî iktidar, saltanattan son derece farklı bir iktidar yoldaydı. Bu millî bir iktidardı. Asıl belirleyici yönü de yüzde yüz demokratik oluşuydu. Sınırlı, yerel, devrimci kongreler, Saray'ın değil, halkın demokratik, ihtilalci eseri idiydi. Tarihî yolu böylece keşfedilmiştir." Kurtuluş mücadelesinin bölgesel direnişle değil, tüm vatanın ortak savunması zaferle ulaşabileceğini bilen Mustafa Kemal, önce tüm kongreleri ulusal nitelikteki Sivas Kongresi'nde birleştirmiş, ardından tüm ulusal güçler TBMM çatısı altında toplanmıştır.

Trakya ve Paşaeli Müdafai-i Hukuk Cemiyeti üyeleri bir toplantıda.

TRAKYA YURDUMUZUN BİR PARÇASIDIR'

Trakya'daki milli direniş, 7 Kasım 1918'de Edirne'de kurulan Trakya-Paşaeli Müdafai Heyeeti Osmaniyesi ile başladı. Bölgedeki direniş örgütleyen 1. Kolordu Komutanı Cafer Tayyar Paşa aynı zamanda milletvekili seçilmişti. Mustafa Kemal, Trakya ile ilişkilerini diğer tüm bölgelerle aynı önemde görüyor, direnişin yaygınlaşmasını ve örgütlenmesini ilgilil matlarını ona gönderiyordu.

Cemiyet programında, gereğinde Osmanlı egemenlik sisteminin koparak bağımsızlık elde edilmesiy yolundaki kararlılık ifade edilmekteydi. Ancak, Doğu ve Batı Anadolu'daki örgütlenmelerden farklı olarak, Doğu ve Batı Trakya'nın birliğini hedef almakta, gerekirse bağımsız bir Trakya Devleti kurma düşüncesini benimsemekteydi.

Cemiyet, Anadolu hareketi ile birleşip Trakya-Paşaeli Müdafai-i Hukuk Cemiyeti adını aldıktan sonra bile bölgesel amacından uzaklaşmayan çalışmalar içinde bulunmuş, kimi yöneticileri bul tutumunu TBMM'nin açılışından sonra da sürdürmüştü. 9-13 Mayıs 1920'de toplanan Büyük Edirne Kongresi'nde, Paris Barış Konferansı'nda, Osmanlı heyetinin yanında çalışacak ve Trakya'nın birliğini savunacak bir heyet

kurulmasını kararlaştıracak ve bunu gerçekleştirecekti. Bu durum, Heyeti Temsiliye ve Mustafa Kemal'in tepkisini çekmiş ve Büyük Önder, Cafer Tayyar Paşa'ya görüşlerini şöyle bildirmişti: "Doğu ve Batı Trakya'nın millî bir birün olarak düşünülmesi ve ifadesi doğru bir politika değildir. Doğu Trakya itiraz ve tartışma kabul etmez şekilde yurdumuzun bir parçasıdır. Batı Trakya ise, bir antlaşma ile daha önce terk edilmiş olan bir bölgedir."

Trakya'da üç tümeni bulunan 1. Kolordu kuvvetlerine rağmen, Yunan ordusu, 20 Temmuz 1920'de Tekirdağ'a bir tümen çıkarak kısa sürede tüm bölgeyi ele geçirmişti. Nutuk'taki ifadeyle, "1. Kolord'u'nun askerliğinin gereklerini ve vatanperverlik namusunu yerine getirememesinin sorumlusu olarak düşünmana direnmeyen Cafer Tayyar'ın sorumlu tutan Mustafa Kemal, Haysa'da anıyla dolarken esir düşen paşayı İstanbul çevrelerinin etkisine girmekle suçlar..."

Ancak Sivas Kongresi ve Mısak-ı Milli'ye ters düşen bu görüme rağmen, Trakya kongre hareketi de vatanın bağımsızlığı ve kurtuluşunu gözmetmede diğer kongrelerden farklı bir anlayış içinde bulunmuyordu. ■

Kaynaklar:

Bülent Tanör, Türkiye'de Yerel Kongre İktidarları, Yenigün Yay. 1998
Tarık Zafer Tunaya, Türkiye'de Siyasi Partiler, Hürriyet Yay. 1986
M. Kemal Atatürk, Nutuk, Alfa Yayınları, 2005

Trakya'da Kuvayi Milliye'ci bir grup

Dört Mevsim Söğütlük

Söğütlük bir doğa harikasıdır, soluk almak, dinlenmek yeridir. Günün stresinden kurtularak doğanın kucağına atılmak bu kadar kolay ve güzeldir Edirne'de. Günün her saatinde ve yılın her mevsiminde sizi kendisine çeker Söğütlük...

Yazı-Fotoğraf: Enver Şengül

Söğütlük'ün hep 100 yıl öncesini düşünmüşümdür. Nasıldı acaba, bugünkü ağaçlardan çok daha yüksek ve görkemli ağaçlar var mıydı? Edirne'nin hanımefendileri ve beyefendileri sandallarla mı yoksa faytonlarla mı gelirdi Söğütlük'e...

Neler yapıları nasıl eğlenirlerdi? Neler giyerlerdi ve hangi şarkıları söylerlerdi?

İstanbul'da Göksu'ya gidenleri tüm ayrıntıları ile biliyoruz, söyledikleri şarkılarını bile... Ya Söğütlük'te neler yaşandı yüzyıl önce, ya da Osmanlı'nın şaşalı günlerinin yaşandığı 17. yüzyılda...

Hangi padişah geçerken bir uğradı? Haremden kimler gelip burada birkaç saat geçirdi? Hangi paşa ailesi gelip piknik yaptı bu ağaçların altında, hangi şair şiirinin ilk dizelerini oluşturdu? Kimler hangi aşkları yaşadılar?

Müslümanlar mı çok gelirdi burada dinlenmeye, eğlenmeye yoksa çok dinli Edirne'nin Musevileri mi, Ermenileri mi? Rumları mı? Yoksa Bahaileri mi?

Söğütlük'ün eski günlerini anlatan yazılar, gravürler olaysı ve bir fikre ulaşabilseydik keşke...

Edirne çok şanlı...

Şehir merkezinden, çok değil 2 km. ötede olağanüstü güzelliğe ve bakırlığa doğanın kucağına düşmek acaba kaç kente nasip olabilir?

Bu kadar yakın, bu kadar doğal ve bu kadar insanı içine çeken...

Edirne tarih ile doğanın bütünleştiği ve iç içe geçtiği bir şehirdir aslında.

Tarih biraz da doğanın kucağındadır. Tunca ve Meriç köprüleri, sizi otantik parke taşı yoldan Karaağaç'ın yine tarihi ortamına götürürken bir anda Söğütlük'ün, derin, ıssız, bakir envai çeşit bitkilerinin yer aldığı güzelim ortamında bulabilirsiniz kendinizi.

Söğütlük bir doğa harikasıdır, soluk almak, dinlenmek yeridir.

Günün stresinden kurtularak doğanın kucağına atılmak bu kadar kolay

ve güzeldir Edirne'de.

Günün her saatinde ve yılın her mevsiminde sizi kendisine çeker Söğütlük; Sabah bülbül sesleri arasında Meriç Nehri'nin dinginliğini seyrederek kahvaltı yapmak kadar, karlı patika yollarında yürümenin tadına doyum olmaz. Bu anlamda Söğütlük bir Meriç'le buluşmadır, onu seyretmedir, onun güzelliğini daha yakından keşfetmektir. Bazen de ona dokunmaktır.

Lozan Antlaşması ile Türkiye topraklarına katılan bir coğrafyada olmanın heyecanını yaşamaktır aynı zamanda...

Yani her mevsimde çeker insanı kendine Söğütlük. İlkbahar da bir başka güzeldir, rengarenk çiçeklerin açtığı ve mis gibi kokuların yayıldığı bir cennet bahçesi olur bu zamanlar. Bu mevsimde ruhunuz döne döne uçan bir kelebeğin kanatlarına dönüşür. Artık Edirneliler, soğuk geçen günlerin acısını Söğütlük'ün huzur veren ve insanın içini ısıtan ortamında bulurlar. İsmi sığır ağaçlarından alan ve içinde yer yer asırlık söğüt ağaçlarını barındıran bu güzel mesire yerinde sadece söğütler değil, kavaklar, çamlar, ıhlamurlar, meyve ağaçları da bol miktarda bulunur. İlkbaharda yeşeren dallar, açan çiçekler ve ilkbaharın kendine özgü kokusu ile içini dolan olağanüstü bir kır ortamındasınız artık.

Ya Sonbahar... Romantizmin ve hüznün doruklarında yaşandığı Söğütlük'te, her taraf sarı, kırmızı ve turuncun yer aldığı bir renk senfonisine dönüşür. Oldukça yüksek söğüt ve kavak ağaçlarından döken yapraklar, oturup dinlendiğiniz ahşap masa için örtü, yürüdüğünüz patika yollar için sonbahar renklerinin hakim olduğu bir kilim olur ayaklarınızın altında.

Söğütlük'te sonbahar aynı zamanda doyumсуz aşklara davetیه çıkarır. Nehrin kenarındaki bankaları üzerinde koyu

bir sohbe dalar çifflere, dar ve kıvrımlı patika yollarında ve döken yaprakların görsel zenginliğinde el ele yürüyen sevgilere rastlamak mümkündür artık.

Kış mevsiminde beyaz düşürün adır Söğütlük... Ağaçlar beyaz, dallar beyaz, masalar ve yollar beyazdır artık. Yağın karın hemen ardından kendinizi bu güzel ortama atma fırsatı bulmuşsanız, kent yaşamının bu kadar yakınında kendinizi ıssız ve dipsiz bir sonsuzluk ortamında hissedebilirsiniz. Karlar üzerinde koşturup ağaçlara tırmanıp sınırların sızınma oynamaya başlar. Kar bir başka güzeldir Söğütlük'te. Hele kar üzerinde mangal yapmak bir başka güzeldir. Karlı ve çok soğuk günlerde dahi Söğütlük'ün bir yerlerinde mangal yapıp bu anların keyfini çıkararak birkaç kafalara rastlamak her an mümkündür.

Yaz mevsimi, bunaltıcı sıcaklardan kaçma yeridir. Edirne'nin etkili sıcakları ve nemli havası sizi yine Söğütlük'ün geniş yaprakla ağaçlarının altına çeker. Burada serin havayla buluşur rahat edersiniz. İhlamur ağaçlarının kokusu hafif esintilerle sizi sarmaya başladığında sıcaklardan kurtulup serin oksijeni ciğerlerinize çekmenin mutluluğunu yaşarsınız.

Siz masanızda pikniğin keyfini çıkarırken çocuklarınız korkusuzca ve güven içinde koşturup oynamanın zevkini çıkarırlar.

Söğütlük Edirne'nin sosyal yaşamdaki vazgeçilmezlerinden biridir. Söğütlük bir doğal güzelliştir. Kent kaçamaklarının adresidir.

Söğütlük Meriç'le yüz yüze gelmektr, ona el uzatmaktr, onunla akıp gitmektr. Söğütlük, geçmişten geleceğe vorgun ruhların barnağı olmaya devam edecektir Serhat kentli Edirne'nin hayatında...

